

Handläggare
Roberto Chaer
Telefon: 08-508 31 980

Till
Kulturnämnden
2023-04-25

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Kulturförvaltningen

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner kulturförvaltningens underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 och överlämnar ärendet till kommunstyrelsen
2. Ärendet justeras omedelbart

Maria Jansén
Kulturdirektör

Lena Nilsson
Administrativ chef

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts av administrativa staben i samarbete med verksamhetsavdelningarna. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 17 april.

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Kulturförvaltningen	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	4
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	6
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.....	6
2 Nämndens verksamhetsområde	7
3 Sammanfattande ekonomisk analys	26
3.1 Drift	26
3.2 Investeringar	32
4 Lokalförsörjningsplan.....	35
4.1 Sammanfattning.....	35
4.2 Planeringsförutsättningar.....	35
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	35
4.4 Samverkan	36
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	36
4.5.1 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	36
4.5.2 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden).....	37
5 Övriga redovisningar	38

Bilagor

Bilaga 1: KuNkuf 2024-2026

Bilaga 2: Lokalförsörjningsplan 2023 Kulturförvaltningen

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Stockholm ska växa med kultur. Kulturförvaltningen har en avgörande roll i detta genom att verka för stockholmarnas lika möjligheter att ta del av och skapa kultur samt för ett kreativt och attraktivt Stockholm.

Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur är en nyckelfråga för en rättvis och hållbar stad som präglas av delaktighet. Detta blir särskilt viktigt i en tid av lågkonjunktur och i en i övrigt orolig värld. Under den kommande treårsperioden kommer det att ställas ännu högre krav på förvaltningens arbete med att säkra alla invånares rätt till kultur. För att fortsätta att nå ut bredare måste kulturlivets infrastruktur utvecklas i takt med staden och med särskilt fokus på att nå fler utöver de som redan nås. Den digitala transformation förvaltningen är mitt i är ett sätt som ska bidra till ökade relevans och tillgänglighet.

Ett kreativt och attraktivt Stockholm förutsätter att förvaltningen fortsätter att vårda och utveckla en stark och oberoende kultursektor med yttrandefrihet som grund. På så sätt möjliggörs kulturuttryck med mångfald och kvalité som kan få oss människor att möta nya perspektiv och växa. God tillgång till kultur bidrar även till att människor väljer att bo, besöka och etablera sig i Stockholm. Förutsättningar för att skapa och ta del av kultur är avgörande för stadens attraktivitet. Att tidigt få möjlighet att utveckla sina kreativa förmågor är en av flera faktorer som bidrar till den bredd och spets som stadens kreativitet vilar på. Inom kultur och fritidsaktiviteter hittar barn och unga livslånga intressen, ett yrke, vänner för livet, glädjen i att göra saker tillsammans, trygghet, självkänsla och sin kreativa ådra.

Kulturens värde får samtidigt aldrig begränsas efter den nytta den kan göra för andra områden. Konsten och kulturens oberoende stärks bland annat genom stöd till externa kulturaktörer, samlingslokaler och folkbildning men också genom det sätt på vilket kulturförvaltningens egna kulturverksamheter styrs. Museernas källor ska vara bestående och den grund på vilken nya berättelser kan utvecklas. Berättelser som visar att individers och grupper handlingar har format samhället kan bidra till att inspirera oss att forma vår framtid. De kan bidra till en medvetenhet om att förändring är möjlig, vilket är grundläggande i ett demokratiskt samhälle.

Kulturförvaltningen skapar förutsättningar för kvalitativ konst och kultur inom andra förvaltningsområden så som förskola, skola och äldreomsorg men även i våra stadsrum genom att möjliggöra offentlig kost och lokaler för kultur runt om i hela vår stad. Genom Liljevalchs har stockholmarna också sin egen konsthall och stadens evenemangsavdelning ser regelbundet till att samla stockholmare från hela staden kring angelägna kulturarrangemang.

Kulturförvaltningen arbetar aktivt för att ge fler barn och unga i Stockholm en meningsfull fritid och möjlighet att möta kultur av hög kvalitet. Stadens barn och unga prioriteras i ett flertal stödsystem och i samordningen av stadens fritidsverksamheter. Arbetet ska resultera i att fler barn och unga möter professionell kultur som berör dem och får uttrycka sig genom konsten på sin fritid.

De senaste årens pandemi har visat hur viktig och efterfrågad kultur och kulturförvaltningens verksamhet är för stadens invånare. Studier visar att stockholmarna har längtat efter att ta del av fysisk kultur tillsammans med andra. Den kommande treårsperioden kommer fortsatt att

innebära ett läge där kulturen är efterlängtd och där det finns stora förväntningar på ett rikt kulturliv. Samtidigt innebär det ekonomiska läget en stor utmaning för kulturlivets aktörer. Detta gäller även för kulturförvaltningen. Högre kostnader som en följd av inflationen, högre räntor, ökade elpriser och osäkerhet kring löneutveckling är några av de utmaningar som förvaltningen står inför. De extremt stora hyresökningarna och risk för stigande internränta gör att lokalkostnaderna utgör en allt större del av förvaltningens budget. En stundande lågkonjunktur påverkar även stockholmarnas disponibla inkomst, vilket kan ha inverkan på förvaltningens intäkter. Pandemins effekter är fortfarande synliga, både vad gäller förändringar i hur invånare och besökare tar del av kultur och på det internationella resandet. Även om det skett en återstart av kulturen har inte alla besöksgrupper hittat tillbaka till kulturlivet i samma utsträckning som innan pandemin. Då intäkterna är svårbedömda utifrån effekterna av pandemin och förändrade kulturvanor så är det av stor vikt för förvaltningen att det för kommande år finns utrymme i central medelsreserv 3 för att kunna hantera osäkerheten kring intäkterna och bedriva verksamheten i full skala.

För att säkra att tilldelade resurser används effektivt och skapar maximalt värde för medborgarna arbetar kulturförvaltningen för att öka samverkan och samarbeten med andra fackförvaltningar, bolag, näringsliv och civilsamhälle. Samverkan och extern finansiering kommer att fortsätta vara ett fokusområde för att kunna bedriva och utveckla verksamheten. De externa intäkterna är av stor vikt för kulturförvaltningen.

Nedan redovisas kortfattat ett antal strategiska satsningar som under den kommande treårsperioden ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Under rubriken Nämndens verksamhetsområden beskrivs satsningarna, och den kontext de verkar i, närmare.

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Bidra till att ge alla stockholmare tillgång till ett rikt kulturliv

- Erbjud avgifts- och entréfria arrangemang och verksamheter för att säkra allas rätt till kultur.
- Satsa på stärkta och tillgängliga evenemang som når ut brett och får människor från olika delar av staden att mötas.
- Öka tillgängligheten till stadens bibliotek genom bättre öppethållande där ordinarie öppettider kompletteras med målgruppsanpassade öppettider och meröppet. Detta för att nå ut till fler.
- Nyttja Liljevalchs+ potential att skapa fler samt större utställningar med ökat öppethållande på Liljevalchs och Liljevalchs+ för att attrahera både stockholmare och tillresta besökare.
- Utveckla Stadsmuseets gård till stockholmarnas vardagsrum som en plats för kultur och möten i Stockholms nya centrum Slussenområdet.

Ge barn och unga i Stockholm lika möjligheter att ta del av kultur- och fritidsaktiviteter av hög kvalitet

- Stärkta insatser för att utveckla fritidsgårdarnas verksamhet, stadens parklekar och

stadens kolloverksamhet inom ramen för förvaltningens samordningsuppdrag.

- Utveckla Kulturskolans verksamhet för nå ut bredare till nya målgrupper. Bland annat genom fördjupad kunskap om målgruppens behov och genom verksamhetsanpassning, så som digital kulturskola, lov- och helgverksamhet, verksamhet året om och avgiftsfri uppsökande verksamhet.
- Ge bättre förutsättningar för barn och unga med särskilda behov och/ eller funktionsnedsättningar att ta del av kulturlivet samt till eget skapande. Bland annat genom geografisk spridning av Kulturskolans verksamhet för målgruppen.
- Skapa attraktiva rum och medskapande aktiviteter för barn och unga på stadens bibliotek.

Bidra till att göra kultur till en självklar och integrerad del av förskola och skola

- Utveckla och stärka Kulan för att möta en ökad efterfrågan.
- Stärka Kulturskolans närvaro i skolan, bland annat genom nya koncept för att nå hela årskurser, förstärkning av El Sistema och genom samverkan kring skollokaler.
- Inrätta en pedagogisk resurs på avdelningen Museer och konst för uppsökande verksamhet på skolor och fritidsgårdar. Detta för att nå dem som annars inte tar del av verksamheten samt bidra till att uppfylla läroplanens mål.

Främja tillgången till kultur för den växande målgruppen äldre

- Utveckla och implementera en digital plattform och subventionerat kulturutbud för äldreomsorgen.
- Fortsätta att erbjuda och utveckla den kostnadsfria kulturturnén inom äldreomsorgen, för att säkra att fler äldre får ta del av kulturupplevelser.

Skapa bättre förutsättningar för det fria kulturlivet och civilsamhället

- Utökat kulturstöd till det fria kulturlivet för återhämtning efter pandemin samt för professionalisering.
- Utökat stöd till konstnärer som hyr ateljé för att möta en ökad efterfrågan och höjda kostnader.
- Utökat stöd till stadens studieförbund och samlingslokaler för att möta de behov som finns i staden.

Säkra stockholmarnas framtida historia och tillgängliggöra samlingarna för alla stockholmare

- Stärkta satsningar på kvalificerad utställningsproduktion.
- Stärkta satsningar på vård och utveckling av museisamlingarna.
- Omhändertagande av fynden från de arkeologiska grävningarna vid Slussen.

Digital transformation

- Fortsätta arbetet med digitalisering, för effektivare och säkrare arbetssätt och för att utveckla produktion, distribution, kommunikation och tillgängliggörande av kultur för stadens invånare. Även arbetet med informations säkerhet behöver utvecklas.

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Bidra till en miljömässigt hållbar stad

- Vidareutveckla och hitta en permanent lösning för det materialmagasin som Liljevalchs byggt upp för Stockholms musei- och konstverksamheter. Materialmagasinet innebär nya ekonomiskt och miljömässigt hållbara sätt att arbeta för alla utställningsaktörer i Stockholm.
- Etablera ett system för intelligent materialstyrning för minskad miljöpåverkan och ett effektivare resursutnyttjande och tillgängliggörande av Stockholms stadsbiblioteks samlade resurser.

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Skapa plats för kultur och kulturmiljö när staden växer

- Möta identifierade lokalbehov genom att verka för stockholmarnas tillgång till scener, nya ateljéer, utställningsfilial i Skärholmen, Kreativa noder samt lokala mötesplatser i nya bostadsområden.
- Stärka Stockholm som konststad genom att tillföra resurser för att ta hand om och utveckla samlingen av offentlig konst.
- Etablera profilbibliotek samt större nodbibliotek för en bred biblioteksservice med god tillgänglighet över staden.
- Bidra med kunskap och expertstöd till staden i kulturmiljöfrågor, för att säkra bevarade och väl omhändertagna kulturmiljöer.

Skapa goda förutsättningar för de kulturella och kreativa näringarna

- Skapa goda förutsättningar för talangutveckling, för att säkra tillväxten inom de för staden viktiga kulturella och kreativa näringarna.
- Ökade satsningar på film i samverkan med Region Stockholm, för att möjliggöra fler filminspelningar i Stockholm.

Stärka demokratin, skapa trygghet och bidra med kunskap i en orolig värld

- Genomföra arrangemang och erbjuda öppna mötesplatser som bidrar till att överbrygga utanförskap samt bidrar till trygghet, kunskap och fri åsiktsbildning.
- Ge biblioteken bättre förutsättningar att genomföra sitt viktiga demokratiuppdrag, bland annat genom att öka personalens kunskap inom medie- och informationskunskap samt genom satsningar på offentligt tillgänglig IT-utrustning för stockholmarna.
- Utökade satsningar på feriearbete för att ge fler unga chansen att ta steget ut på arbetsmarknaden.

Underhåll och investeringar i lokaler

- Renovering och verksamhetsanpassning av Stadsbiblioteket vid Odenplan

(Asplundhuset).

- Genomföra flytt av Medeltidsmuseet från nuvarande lokaler till Börshuset vid Stortorget.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning för att utveckla förvaltningens verksamheter

- Kompetensutveckling med fokus på digitalisering och på ledarskap samt rekrytering av nya yrkesgrupper för att bättre möta nya behov i samhället.

2 Nämndens verksamhetsområde

Kulturförvaltningen ansvarar för en stor del av Stockholms stads kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet, Medeltidsmuseet, Stockholm konst, Stockholmia forskning och förlag, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall, Kulturskolan samt Evenemangsavdelningen. Kulturstrategiska staben svarar för stöd till det fria kulturlivet samt kulturstrategiska frågor. Kulturförvaltningen ska skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att stadens invånare kan erbjudas kulturupplevelser av hög kvalitet.

Nedan beskrivs kulturförvaltningens prioriteringar för verksamheterna under de kommande åren, utifrån en analys av omvärlden, utvecklingsområden och identifierade behov

Bidra till att ge alla stockholmare tillgång till ett rikt kulturliv

De senaste årens pandemi har visat hur viktig och efterfrågad tillgången till kultur och kulturförvaltningens verksamhet är för stockholmarna. Studier visar att stockholmarna har längtat efter att ta del av fysisk kultur tillsammans med andra. Stockholm fortsätter att växa och befolkningsökningen och stadens utbredning ställer krav på kulturförvaltningen att möta efterfrågan från en allt större målgrupp. Genom utökade satsningar på kulturarrangemang och genom satsningar på det fria kulturlivet och civilsamhällets aktörer kan kulturförvaltningen bidra till att möta den ökande efterfrågan av ett levande lokalt kulturliv, även i ytterstaden. Genom större kulturevenemang, kulturprogram och utställningar ska kulturförvaltningen locka invånare från hela staden.

Stadens budget 2023 slår fast att ”Alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur i så väl ytterstad som innerstad. Särskilt viktigt är det att nå ut till de grupper som idag inte tar plats i stadens kulturliv”. Stadens senaste medborgarundersökning ger en indikation på hur stadens invånare upplever kulturlivet i sina stadsdelsområden. Resultaten tyder på att det ser mycket olika ut i olika delar av staden. På Norrmalm uppger 79 procent av respondenterna att de på det hela taget tycker att kulturlivet i deras stadsdel är bra. Motsvarande siffra för Spånga Tensta är 40 procent. En liknande bild framträder när det gäller möjligheter till eget skapande i stadsdelsområdena. I Rinkeby-Kista uppger dessutom en betydligt mindre andel än i övriga staden att de är nöjda med möjligheten att ta del av Stockholms samlade kulturliv.

Ett ekonomiskt läge med ökad inflation och en stundande lågkonjunktur påverkar stockholmarnas disponibla inkomst. Invånarnas privatekonomi kan få inverkan på deras

kulturkonsumtion och val av kulturaktivitet. Medelinkomsten i Rinkeby – Kista är ungefär hälften så stor som på Östermalm. Att tillgängliggöra kultur för alla, bland annat genom att erbjuda avgifts- och entréfria arrangemang är något som förvaltningen kommer att prioritera under den kommande treårsperioden.

Under budgetperioden kommer kulturförvaltningen att ha ett särskilt fokus på Järva-området. Kulturförvaltningen och den nya stadsdelsförvaltningen kommer här att samverka inom ett flertal områden. I en annan del av staden kommer kulturförvaltningen att bistå i utvecklingen av kulturparken i Snösätra.

Stärkta och tillgängliga evenemang som når alla stockholmare

Genom stadens evenemang och genom driften av Kungsträdgården vill kulturförvaltningen nå ut till alla stockholmare och besökare. Evenemang är ett framgångsrikt sätt att skapa en attraktiv plattform för att inte bara nå breda målgrupper utan även för att få människor från olika delar av staden att mötas. Genom en målgruppsanpassad programläggning i hjärtat av Stockholm strävar förvaltningen efter att skapa just dessa möten mellan olika grupper. Genom strategisk och genomtänkt blandning i kulturutbudet, valet av spelplatser och även genom hur och var förvaltningen marknadsför evenemangen, vill förvaltningen fortsätta att göra skillnad genom sina evenemang. Evenemang som Kulturfestivalen, Kulturnatten och Nobel Week Lights är just sådana ovanliga evenemang där alla samhällsgrupper blandas och träffas. Tillgängligheten för alla att ta del av evenemangen genom att bibehålla evenemangen avgifts- och entréfria är av yttersta vikt. Den försämrade ekonomiska utvecklingen har ökat behovet, inte minst bland ekonomiskt svaga grupper. Visionen är att fortsätta utveckla Kulturfestivalens utbud och säkerställa ett brett kulturutbud samt fortsätta öka samarbetet med civilsamhället. Kulturnatten fortsätter att inkludera fler kulturaktörer och kulturförvaltningen kommer att se över möjligheterna att även inkludera nattlivet.

Visionen för Kungsträdgården är att fortsätta utöka framgångarna med mer verksamhet främst under höst och vinter. Satsningarna på bland annat evenemang, skridskor och julaktiviteter under vintern ska fortsätta. Detta i samverkan med andra berörda förvaltningar.

Tillgängliga och inbjudande bibliotek

Biblioteken kommer fortsatt att utveckla programverksamheten och denna ses som avgörande för bibliotekens roll som mötesplats och arena för inspiration, lärande och deltagande. En strategisk förflyttning som lyfts fram i biblioteksplanen är att gå från ett erbjudande till att vara inbjudande. Detta sker, bland annat, genom förbättrade möjligheter till medskapande för bibliotekets användare.

Öppettiderna, inte minst i ytterstaden, är avgörande för att få fler människor att komma till biblioteken. Stockholms stadsbibliotek ökar tillgängligheten genom att arbeta med bättre öppethållande – ordinarie öppettider kompletteras med målgruppsanpassade öppettider och meröppet. Det är eftersträvarsvårt att kunna ha biblioteken öppna över hela året, särskilt i stadsdelar där många är kvar under sommaren. De lokaler som idag lämpar sig för meröppet är i drift eller driftsätts under 2023 och för ytterligare meröppna bibliotek krävs anpassningar eller begränsningar i lokalerna. Försöksverksamhet för förtroendeöppet kommer fortsätta att utvecklas under perioden.

Stadsbiblioteket fortsätter att bedriva framgångsrika utvecklingsprojekt för nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning. Den nyligen genomförda etableringen av ett nyrenoverat profilbibliotek för mångspråk på Kungsholmen utgör startskottet för ett utvecklingsarbete för personer med annat modersmål än svenska och breddad inkludering inom hela Stockholms stadsbibliotek.

Utställningar med bredd och spets

Liljevalchs är stockholmarnas egen konsthall. Liljevalchs +, som invigdes 2021, kommer under den kommande treårsperioden att möjliggöra fler utställningar än tidigare. Under perioden kan det totala antalet utställningar komma att uppgå till mellan 10-15 per år. Utställningsprogrammet vänder sig både till den breda publiken och till dem som är särskilt intresserade av vissa konstnärskap eller konst- och formriktningar.

Konsthallens tillgänglighet och öppettider är avgörande för att nå fler människor. Utställningarna på Liljevalchs kommer att liksom tidigare år att hålla öppet alla dagar i veckan, med fri entré på måndagar, vilket ökar tillgängligheten för såväl stockholmare som tillresta turister och andra besökare. Studerande och pensionärer erbjuds likt tidigare år reducerat pris på entréer. Anpassningar görs också för att personer som inte kan besöka konsthallen ändå ska kunna ta del av utställningar. Ett antal visningar spelas in och visas på Liljevalchs hemsida.

Stadsmuseets gård som en arena för kulturupplevelser

Stadsmuseets gård ska utvecklas som en arena för kulturupplevelser i det nya Slussenområdet. Den långsiktiga ambitionen är att gården ska vara en öppen plats i stockholmarnas vardag där det ständigt ska pågå aktiviteter som överraskar, inspirerar och lockar till lärande, en plats för samtal, musik, scenkonst, mat och dryck i samspel med museets utställningar och program.

Ge alla barn och unga i Stockholm lika möjligheter att ta del av kultur- och fritidsaktiviteter av hög kvalitet

Antalet barn i skolåldern fortsätter att öka i inledningen av 2020-talet, för att därefter ligga relativt stabilt fram till 2031. Antalet 10-15-åringar förväntas öka som mest under de kommande åren men även gymnasieungdomar, 16-19 år, prognostiseras öka kraftigt. Kulturförvaltningen har ett tydligt uppdrag att möjliggöra så att fler av stadens barn och unga får möjlighet till en meningsfull fritid, möjlighet att ta del av kulturupplevelser och utveckla sitt eget skapande.

En delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, "Jämlik fritid, bättre framtid" visar att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden i större utsträckning besöker öppna fritidsverksamheter som till exempel fritidsgård och bibliotek. Barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden deltar i större utsträckning i idrottsföreningar och kulturskola. I flera fall har ingen förbättring avseende jämlikt och jämställt nyttjande skett över tid. Tillgängliga och uppsökande kultur- och fritidsverksamhet med låga trösklar i områden där deltagandet i fritidsaktiviteter och kultur är lågt gynnar en ökad jämställdhet, möjlighet till samhällsinkludering och bidrar samtidigt till minskad ojämlikhet.

Barns och ungas kulturella uttryck och intresse av olika konstformer är i ständig förändring

och rörelse. Digitalisering är en självklarhet i ungas vardag, liksom internet är en naturlig och viktig källa för inspiration och lärande. För att fortsätta att erbjuda en viktig och relevant verksamhet för barn och unga behöver kulturförvaltningen anpassa och utveckla utbud och verksamhetsformer i takt med målgruppens preferenser. Jämställdhetsperspektivet behöver alltmer genomsyra verksamhetsutvecklingen för att skapa samma möjlighet till deltagande oavsett könstillhörighet och identitet.

Bidra till en meningsfull fritid inom samordningsuppdraget

Utifrån uppdraget att samordna stadens arbete inom verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid kommer kulturförvaltningen under perioden att intensifiera arbetet med att utveckla stadens fritidsgårdar, parklekar samt stadens kolloverksamhet. Kulturförvaltningen ska genom sitt arbete bidra till att barn och unga i hög utsträckning deltar i och har en jämlik tillgång till en meningsfull fritid. Viktiga delar i arbetet är kompetensutveckling av personal, funktionella och attraktiva lokaler samt ett programutbud av hög kvalitet. Kommunfullmäktige antog i juni 2022 stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar och har därmed visat en hög ambition och riktning för stadens öppna verksamheter. Den höga ambitionen förutsätter ökade resurser.

Fritidsgårdarna ska nå fler unga och särskilt unga tjejer, och det ska ske genom långsiktiga utvecklingsinsatser. Det behövs ökat antal aktiviteter, lokaler som lockar och är trygga samt gedigna kompetensutvecklingsinsatser, bland annat för att få fler fritidsledare med eftergymnasial utbildning. Det ökade anslaget för 2023 är bra och behöver ligga kvar på minst samma nivå under kommande år.

Stockholms stads sommarkolloverksamhet ska vara en plats där barn och ungdomar från olika miljöer och stadsdelsområden kan mötas och skapa relationer. Kollovistelsen ska bland annat ge barnen möjlighet att få miljöombyte och delta i stimulerande aktiviteter. I samband med att stadens samordningsansvar för sommarkollo togs över av kulturförvaltningen med start 2023 finns en tydlig ambition att öka antalet sökande från underrepresenterade grupper. Kulturförvaltningen har identifierat flera utvecklingsområden för att uppnå en volymökning av antal sökande från underrepresenterade grupper. En sådan utvecklingsinsats är att skapa fler tillfällen och platser för prova-på-kollon. Detta kräver dock ökade resurser.

Under budgetperioden kommer kulturförvaltningen, i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och andra aktörer, att genomföra ett stort antal parallella insatser för att utveckla parklekarnas verksamhet. Staden tar under 2023 fram en strategi för parklekarna. Några av de åtgärdsförslag som identifierats som centrala vad gäller parklekarnas utveckling är mer resursdrivande. Det gäller gemensamma metoder för uppföljning, kompetensutveckling av personal samt insatser för att förbättra lokaler och utomhusmiljö. Målet är ett ökat deltagande, ökad jämlikhet och fler aktiviteter i verksamheterna. Med ökade resurser, hos såväl stadsdelsnämnder som hos kulturförvaltningen, kan samordningen av stadens parklekar bli en aktiv motor för utveckling av innovativa lösningar och metoder som skapar positiva effekter för unga i Stockholm.

Kulturskolan ska nå ut bredare till stadens barn och unga på deras fritid

Kulturskolans målgrupp, som är Stockholms alla barn och unga i åldern 6–22 år, ökar i takt med att staden växer. Andelen av befolkningen som utgörs av barn och unga i åldern 6–22 år

varierar kraftigt över staden och är som högst i stadsdelsområdena Hägersten/Älvsjö-Skärholmen, Södermalm-Östermalm, Bromma och Spånga-Tensta/Kista-Rinkeby.

Kulturskolan har de senaste åren ökat antalet deltagare inom sina olika verksamhetstyper. Deltagandet i kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet är dock fortfarande ojämnt fördelat över staden. Den generella ökningen av elevplatserna har huvudsakligen skett genom riktade och uppsökande avgiftsfria insatser i utvalda stadsdelar. Kulturskolan kommer under den kommande budgetperioden att fortsätta att utveckla och stärka verksamheten genom att erbjuda ett breddat, tillgängligt och efterfrågestyrt utbud. Stort fokus ligger på att möjliggöra för fler i breda socioekonomiska grupper att delta på jämlika villkor.

Genom digital utveckling satsar kulturskolan på att nå nya deltagare genom efterfrågade nya digitala ämnen och möjligheten för barn och unga att delta på platser och tider där de befinner sig. Detta som ett komplement till verksamhet på plats.

Kulturskolan attraherar idag främst den yngre delen av målgruppen medan deltagandet minskar under tonårstiden. Under planperioden planeras insatser för att öka deltagandet i åldrarna 12 - 19 år. Ett starkt fokus ligger på att nå grupper som idag är underrepresenterade. Kulturskolan behöver förtydliga strategiarbetet för att nå ut till dessa målgrupper. Detta kräver kontinuerlig målgruppsanalys och omvärldsbevakning med utgångspunkt i deltagarinflytande och ungdomsdemokrati.

Kulturskolan fortsätter sin treåriga satsning på utveckling av ämnena spel, podcast och film. Under de första två åren har ämnena testats och etablerats på några av Kulturskolans Stockholms enheter. Under år tre utökas samtliga ämnen på befintliga enheter och breddas till ytterligare enheter genom utökning och rekrytering av personal. Då arbetet med ämnesutvecklingen visat att musik är en viktig del i alla tre ämnen kommer även utveckling av musikproduktion att inkluderas. Ytterligare ämnesövergripande samverkan mellan exempelvis teater och film utvecklas också. Under satsningen testas och utvecklas ett kursutbud inom ämnena i samråd med deltagare. Detta arbete lägger grunden för vad som kan bli ett framtida permanent utbud.

Kulturskolan kommer under perioden att geografiskt sprida och utöka verksamheten riktad till barn och unga med särskilda behov och/eller funktionsnedsättningar. En viktig del i detta är att alla enheter erbjuds kompetensutveckling och handledning av Kulturskolans Resurscenter.

Kulturskolan har hittat bra metoder att ta emot ett stort antal feriearbetande ungdomar via stadens olika stadsdelsförvaltningar. Detta är något Kulturskolan vill fortsätta utveckla under planperioden.

För att bättre nå nya och underrepresenterade målgrupper behöver kulturskoleverksamhet finnas på platser och tider som förenklar för deltagandet. Konkret kan det innebära att utveckla den digitala verksamheten som ett komplement, att utöka verksamheten på mer attraktiva tider såsom helg- och lovverksamhet och utveckla verksamhet på fritidsgårdar och årskursverksamheten i samverkan med skolan.

Ett sätt att nå ut bredare är att i högre utsträckning erbjuda riktad, avgiftsfri och öppen verksamhet i ytterstadsområdena. Öppen verksamhet innebär att barn och unga deltar i en mer flexibel kulturskoleverksamhet utan krav på föranmälan. Kulturskolan erbjuder idag sådan

verksamhet och planerar att fortsätta expandera denna inom närmsta åren.

Kulturskolan arbetar med att skapa hållbara och långsiktiga lösningar för fortsatt etablering och utveckling i stadsdelar där deltagandet i kulturskolans verksamhet generellt är lågt, såsom i Rinkeby, Husby, Tensta, Hässelby Gård, Skärholmen, Östberga och Rågsved. Kulturskolan utvecklar sina arbetssätt och verksamhetsformer för att nå barn och unga i dessa områden genom riktad och uppsökande verksamhet.

Kulturskolan erbjuder idag dagkollo i egen verksamhet under lovverksamhet. Under 2023 kommer Kulturskolan att testa avgiftsfritt dagkollo på lov i Järvaområdet. Under kommande planperiod undersöker Kulturskolan möjligheter att utöka och möjliggöra fler platser för dagkollo

Kulturskolans verksamhetsutveckling är till stor del beroende av externa medel. Sedan 2017 har Kulturskolan Stockholm årligen ansökt om utvecklingsbidrag hos Statens kulturråd. Från och med verksamhetsår 2023 har bidraget till Kulturskolor halverats, detta gör att bidragsanslaget till Kulturskolan Stockholm kommer att minska. För kommande tre år är prognosen ovisst då de politiska besluten gäller ett år i taget.

Kulturskolan har bedrivit projektet Kultur för alla sedan 2017, med finansiering från Statens kulturråd. Satsningen genomförs genom uppsökande, avgiftsfri verksamhet i områden där Kulturskolan har låg deltagarstatistik. Det finns en ambition från Kulturskolan att permanenta verksamheten och för det krävs det en satsning från staden.

Skapa rum och aktiviteter för barn och unga på stadens bibliotek

Stadens bibliotek är några av stadens viktigaste arenor för att nå barn och unga på deras fritid. Att skapa ändamålsenliga rum för kvalitativ, modern och relevant barnverksamhet är central för att biblioteken fortsatt ska vara relevanta. Det finns här ett behov av att utveckla biblioteken för att skapa bättre ytor för att arbeta kreativt med ett vidgat textbegrepp och medskapande aktiviteter för barn på deras fritid.

Bidra till att göra kultur till en självklar och integrerad del av förskola och skola

Kulturförvaltningens arbete utgår från Kultur i ögonhöjd som är stadens program för barn- och ungdomskultur och förhåller sig till förskolans, grundskolans och gymnasiet läroplaner samt barnkonventionen. Genom samverkan med förskola, skola och fritidshem integreras kultur och eget skapande i lärandet och fler barn och unga får möjlighet att ta del av professionell kultur i sin vardag. Elever med särskilda behov är en av förvaltningens prioriterade målgrupper.

Utveckla och stärka Kulan för att möta en ökad efterfrågan

Kulan är ett centralt verktyg i stadens arbete för alla barns rätt till kultur och drivs gemensamt av kulturförvaltningen, utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Kulanpremien ges för utvalda kulturaktiviteter från det professionella fria kulturlivet och innebär att kulturförvaltningen står för en del av kostnaden för förskolors och skolors bokningar. Förskolors och skolors användning av Kulanpremien har ökat de senaste åren, 2018-2022, med undantag för pandemiåret 2020. Under 2022 har 165 000 kulturbesök genomförts. De kommunala verksamheterna står för merparten av antalet kulturbesök.

Fortsatt utveckling av Kulans webbplats samt verksamhets- och uppföljningssystem är nödvändig för att säkerställa en kontinuerlig drift. Utveckling behöver också ske för att möta en ökad efterfrågan från förskolor och skolor, ett ökat intresse från kulturaktörer samt ett behov av att synliggöra utbudet på nya sätt för ökad användarnytta.

Med riktade kommunikationsinsatser utifrån förfinade statistik- och analysunderlag kan verksamheter som inte använder Kulanpremien nås i högre utsträckning än idag. En ökad efterfrågan från dessa verksamheter skulle medföra en mer likvärdig tillgång till kultur i förskola och skola oavsett huvudman. En sådan efterfrågan behöver dock matchas med ett ökat ekonomiskt utrymme i Kulanpremien för att undvika att de företrädesvis kommunala verksamheter som redan använder Kulanpremien behöver begränsa sin användning.

Pedagogisk resurs på avdelningen Museer och konst

Genom kännedom om sin och platsens historia ges ledtrådar till hur människor genom tiderna, tillsammans eller enskilt, skapat det samhälle vi ser idag. Det finns därför en stor potential i att kunna erbjuda pedagogisk verksamhet om historia, stadens utveckling och konst runt om i hela staden. När museernas pedagoger kommer ut till skolan eller fritidsgården och levandegör historien på plats öppnas dörrar för de som annars kanske inte skulle ta del av verksamheten. Avdelningen Museer och konst ser därför behov av en ny pedagogisk resurs som kopplar verksamhet på plats runt om i staden till den verksamhet som erbjuds på museerna samt till digitala verktyg.

Stärka Kulturskolans närvaro i skolan

Genom samverkan med skolor breddar Kulturskolan sitt kontaktnät och plattformar för att nå nya målgrupper. Kulturskolan vill fortsätta göra satsningar på att nå hela årskursers barn i Stockholms grundskolor, likt konceptet Tvåornas kör. Sedan hösten 2021 bedriver Kulturskolan koncepten 4:ornas teater och 8:ornas dans. Koncepten är framtaget och inspirerat av Tvåornas kör, i syfte att nå underrepresenterade grupper och en bredare målgrupp. Under 2023 kommer Kulturskolan att ta ställning till om dessa kommer att implementeras i kulturskolans ordinarie verksamhet. Idag når detta projekt cirka 1300 elever på 160 procent pedagogtjänst och är både resurseffektivt, efterfrågat och lyckat. Kulturskolan planerar för en utökning av pedagogtjänster till hösten 2023. I konceptet ingår också att erbjuda lovkurser. Då detta koncept, att Kulturskolans pedagoger kommer ut till skolorna, är mycket uppskattat planerar Kulturskolan att utveckla detta arbetssätt med fler inriktningar. Ett utökat samarbete, med upp till ca 200 grundskolor i Stockholms stad skulle innebära att ca 10 000 barn per år får möta Kulturskolan i form av olika årskursverksamheter. Det skulle även bidra till samverkan med skolor och ett effektivt lokalutnyttjande.

Kulturskolan El Sistema Stockholm når idag 3 200 barn och ungdomar. Verksamheten finns i stadsdelarna Farsta, Enskede- Årsta- Vantör, Skarpnäck, Skärholmen, Rinkeby- Kista och Spånga- Tensta och möter här 1 500 förskolebarn. Verksamheten finns också i tolv skolor i samma stadsdelar. För att nå bredare socioekonomiska grupper vill kulturförvaltningen prioritera El Sistema under den kommande treårsperioden. Under 2022 undersökte enheten möjligheten för start på skolor i Järva. För att kunna fullfölja denna satsning behöver resurserna stärkas de närmsta tre åren. Verksamheten undersöker dessutom möjligheten att

starta verksamhet i ytterligare två skolor på Järva med start 2025 samt etablering i en skola i Hässelby.

Genom utökat fokus på likvärdiga möjligheter till utveckling mot höga musikaliska mål, har El Sistema skapat en central orkester med deltagare från olika stadsdelar och skolor. Genom detta möts deltagare från olika stadsdelar kring musiken och de musikaliska förmågor som de utvecklat. Med ett breddat underlag och ytterligare resurser har verksamheten möjlighet att starta ytterligare två centrala orkestrar.

Satsningen Estetiska lärprocesser når idag 400 deltagare på två skolor (Askebyskolan och Fagersjöskolan) i staden. Kulturskolan ser verksamheten som resurseffektiv och uppskattad. Verksamheten kompletterar El Sistema genom att nå nya målgrupper i utsatta områden med andra ämnen än musik. Liksom El Sistema är verksamheten kontinuerlig, avgiftsfri för skolor och barnen och samverkar med skolorna både kring innehåll och lokaler. Under planperioden önskar Kulturskolan utöka verksamheten till fler skolor.

Främja tillgången till kultur för den växande målgruppen äldre

I Stockholm stad ska äldre ha hög livskvalitet, god hälsa och leva ett självständigt liv oavsett funktionsförmåga och stadsdel. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, med ett äldreperspektiv i stadsplaneringen. Sociala och kulturella aktiviteter ska finnas i alla stadsdelar.

Staden har 156 000 invånare som är 65 år eller äldre. Av dessa har 30 000 biståndsbedömd äldreomsorg. Prognosen är att andelen äldre kommer att öka i samtliga stadsdelsområden. För att motverka den ofrivilliga ensamhet som drabbade många äldre i och med pandemin fick kulturförvaltningen 2021 i uppdrag att förmedla kostnadsfria kulturupplevelser till personer som bor på vård- och omsorgsboenden. I uppdraget ingick att i samråd med äldreförvaltningen utarbeta en modell som möjliggör för äldreomsorgen att erbjuda ett större utbud av kvalitativ subventionerad kultur för äldre.

Kulturförvaltningen kommer under perioden att utveckla och anpassa sin verksamhet och sitt utbud efter de äldre invånarnas förutsättningar och behov. Även de som inte har möjlighet att själva ta sig till stadens kulturinstitutioner ska få möjlighet att ta del av kultur av hög kvalitet. Stadens strategi för en äldrevänlig stad är ett viktigt styrdokument i arbetet.

Digital plattform och subventionerat kulturutbud för äldreomsorgen

Kulturförvaltningen har inlett arbetet med att ta fram en digital plattform med ett subventionerat utbud som är efterfrågat av verksamheterna. När plattformen för att erbjuda subventionerad kvalitativ kultur väl är implementerad kommer efterfrågan av kultur att öka. Budgeten kommer behöva förstärkas hos äldreomsorgen i stadsdelsförvaltningarna så att kultur kan prioriteras och nå många som möjligt inom äldreomsorgen. Som ett led i utveckling av kvalitativt utbud är det önskvärt att stadens kulturaktörer får stöd för att ta fram olika kulturaktiviteter för äldre.

Kulturturné inom äldreomsorgen

En kulturturné riktad till vård- och omsorgsboenden fortsatte under 2022 och nådde då ut till 73 av 78 boenden. Även servicehus, dagverksamhet, träffpunkter och mötesplatser och

boenden med språkinriktning nåddes. Kulturförvaltningen provade även en pilotverksamhet med kultur till hemtjänst samt på LSS-boende för äldre. Utvärdering från omsorgen och kulturaktörerna visar på en mycket uppskattad verksamhet som gett livsglädje och mersmak av kultur. Då satsningen varit framgångsrik vill förvaltningen fortsätta att erbjuda en kostnadsfri kulturupplevelse per verksamhet genom kulturturnén, samt även få möjlighet att utveckla arbetet med kultur inom hemtjänsten. Detta kräver dock att medel tillförs.

Skapa goda förutsättningar för det fria kulturlivet och civilsamhället

Det har skett en återhämtning av kulturaktörernas verksamheter efter pandemin, men med en naturlig fördröjning. Kulturscenernas fokus ligger fortfarande på att få tillbaka publiken efter pandemin. Publiken avvaktar och biljettköp sker närmare evenemangen än tidigare vilket skapar en osäkerhet kring beräkning av intäkter för kulturaktörerna. Nya beteenden under pandemin har lett till att det har blivit svårare för scenkonstaktörer med egna scener som spelar för barn och unga att få sin målgrupp att besöka spellokalen. På musiksidan vittnar däremot flera musikarrangörer om ett ökat publikt intresse.

Med anledning av pandemins påverkan på kulturlivet i Stockholm togs Nystartsrapporten fram under 2021. Rapporten visar på att den förutsättning som uteslutande är viktigast för samtliga aktörer inom stadens kultursektor är bibehållna eller utökade offentliga anslag. Offentliga insatser kommer att behövas minst ett par år efter pandemin, för att säkerställa stadens kulturella infrastrukturens fortlevnad och kulturlivets utveckling. Ökade kostnader för lokaler och el har sedan Nystartsrapporten togs fram skapat ytterligare utmaningar för många kulturaktörer. Stöden urholkas och aktörernas intäkter ökar inte i samma takt som deras kostnader.

Antalet anställda inom kultursektorn är åter tillbaka på nivåerna före pandemin. Men den återhämtning som skett gäller inte alla sysselsatta inom kulturbranschen, utan framförallt de som har anställningar. Många verksamheter inom scenkonst beskriver att åren på paus har skapat en brist på tekniker och frilansande soloföretagare, som varit viktiga kuggar i arbetet med arrangemang och föreställningar. Vissa konstformer kräver många olika konstnärliga kompetenser och det fria kulturlivet får allt svårare att anställa och hålla kompetensnivån uppe. Många kulturaktörer saknar också tillräcklig kompetens inom yrkesområden som ekonomi och kommunikation.

Utökat kulturstöd till det fria kulturlivet för återhämtning efter pandemin samt för professionalisering

För att stärka det fria kulturlivets förutsättningar att attrahera och få tillbaka publiken efter pandemin behövs en förstärkt stödbudget. Detta skulle ge en konstnärlig och publik utveckling som i sin tur leder till ökade intäkter för kulturaktörerna.

Det fria kulturlivet utgör en konstnärlig injektion i samarbeten med kommunala, regionala och statliga kulturinstitutioner men de fria aktörerna begränsas ofta av den egna ekonomin och svag förhandlingskraft. Ett ekonomiskt stöd för professionalisering skulle stärka och utveckla de fria aktörerna så väl som kulturinstitutionerna. Det fria kulturlivet skulle få stärkta möjligheter att förhandla bättre villkor vid samarbeten och på så sätt förbättra sin ekonomi.

Utökat stöd till konstnärer som hyr ateljé för att möta en ökad efterfrågan

I Stockholm stad ökar ateljéhyror för konstnärer och många har svårt att möta ökade hyresnivåer. Ateljé- och studiestödet är en subventionering av yrkesverksamma bild- och formkonstnärers ateljéhyra under en treårsperiod. Söktrycket på stödet har ökat med 200 ansökningar per år från 2016 till 2022. Budget för stödmodellen möter i nuläget inte efterfrågan som bedöms öka under kommande år.

Kulturnämnden har tidigare fattat beslut om ett nytt ateljé- och studiestöd för yrkesverksamma konstnärer. Stödet fasades in hösten 2018 och innebar att fler konstnärer fått stöd och att högre nivåer beviljats. En viktig del i det nya stödet är att skapa en rörlighet och öppna upp stödet för att ge nyutexaminerade insteg till professionalisering och yrkesverksamhet. Kulturnämndens beslut omfattade en avsiktsförklaring att medel avsätts för stödet enligt följande ordning: 2018 - 9,2 mnkr, 2019 - 12,1 mnkr och 2020 - 14,0 mnkr. Budget justerades 2019 till 10,2 mnkr. Sedan dess har inga medel tillförts i enlighet med nämndens intentionsbeslut och utvecklingen av stödet har därmed stagnerat.

Om det ska vara möjligt att utveckla stödet enligt nämndens intentionsbeslut 2016 och nå fler konstnärer än dagens 600 förutsätter det ett utökat stöd. En oförändrad budget för ateljéstöd om 10,2 mnkr möjliggör inte för fler konstnärer att få stöd utan riskerar istället, med ökade hyreskostnader, att leda till att budgeten räcker till färre än idag.

Talangutveckling

I stadens Kulturstrategiska program lyfts uppdraget att skapa goda villkor för talangutveckling bland unga stockholmare.

Det fria kulturlivet är en plantskola för talangutveckling för kommande generationer av utövare inom alla konstområden. Ungdomar och unga vuxna får genom praktik, studiebesök, volontärskap, tillgängliga förebilder och andra insatser ökade och förbättrade förutsättningar att uppleva och uttrycka sin kreativitet. Med ökade resurser kan kulturförvaltningen, i samverkan med andra aktörer stödja talangutveckling i högre utsträckning än vad som är möjligt idag.

Kulturskolan erbjuder deltagare möjlighet till fördjupning och tillfälle att avancera inom sitt ämne genom KAP – Kulturskolans Avancerade Program. KAP finns inom inriktningarna musik, teater, dans och bild och media. Kulturskolan kommer under planperioden att fortsätta arbetet med utveckling av KAP, bland annat genom regionalt samarbete, samverkan med estetiska gymnasieskolor och högskolor samt genom utveckling av kulturskolans orkestrar. Kulturskolan ska även utveckla arbetssätt för att stötta ungdomar att övergå från kulturskolan till självständigt skapande när de fyllt 22 år.

En större filmfond som ger ökade intäkter och arbetstillfällen för stockholmarna

Under 2022 har Film Stockholm fattat beslut om totalt 16 mnkr till samproduktioner och talangutveckling. Av dessa avser 15,8 mnkr nya samproduktionsinsatser och talangutvecklingsprojekt. Av dessa har totalt 21 samproduktionsbeslut bidragit till att produktionerna valt att förlägga (eller kommer att förlägga) hela eller delar av sin produktion i Stockholm. Produktionerna har genererat cirka 650 arbetstillfällen och en total spendering i Stockholm 2022 som prognostiseras till totalt 173,8 mnkr. Under året har också cirka 55 oetablerade talanger fått möjlighet att genom talangprogram och stipendier kunna ta sina

första steg in i filmbranschen. Antal produktioner men framför allt storleken på produktionen påverkar spendering. Stora produktioner där Film Stockholm kan gå in med enskilt belopp ökar möjligheten att lägga hela produktionen i Stockholm. Med en större budget finns möjligheten att gå in i några få större produktioner och samtidigt bidra till utvecklingen av filmen som innefattar stöd till talangutveckling, kortfilm, dokumentärer samt lång spelfilm. Stockholm stad och Region Stockholm kan tillsammans gå i takt så att fler filmer spelas in Stockholms stad och region. Om filmproducenterna i större utsträckning väljer Stockholm som inspelningsplats ökar lokal spendering och fler arbetstillfällen skapas i Stockholm.

Utökat stöd till stadens studieförbund och samlingslokaler för att möta de behov som finns i staden

Studieförbunden i Stockholm har resurser i form av personal, teknik och erfarenhet. De kan i högre grad än idag bidra till att göra Stockholm till en mer sammanhållen stad genom att utjämna utbildningsklyftor, ge fler stockholmare möjlighet att upptäcka ny kultur och vara aktiva i samhället.

Kulturnämnden har infört ett nytt stödsystem för att bättre kunna stödja studieförbundens satsningar. Även statens stöd till studieförbunden förändras troligen redan 2024 med syfte att ge studieförbunden möjlighet att satsa på de målgrupper som behöver folkbildningen mest. Kulturförvaltningen har fördjupat dialogen med studieförbunden som har påbörjat satsningar på ny verksamhet för att nå fler stockholmare, framför allt i ytterstaden, ofta i samverkan med samlingslokalerna.

Om studieförbunden fullföljer sina satsningar och utökar sin verksamhet kommer det att krävas en högre budgetram framöver. Under den kommande treårsperioden ser förvaltningen möjligheter med tematiska utlysningar för exempelvis studieförbundens satsningar i ytterstaden.

Staden fördelar verksamhetsstöd till 28 samlingslokaler. De utgör en allt viktigare infrastruktur för stockholmarna och kulturlivet. Stockholmarens kulturvanor förändras och den lokala kulturkonsumtionen beräknas öka. Det professionella kulturlivets användande och krav på samlingslokalerna förväntas därmed också öka. Samlingslokalerna har även viktiga demokratiska och sociala funktioner, särskilt i ytterstaden, för boende och civilsamhälle.

Kulturförvaltningen gör årligen analyser av samlingslokalerna samt undersöker behov av fler samlingslokaler i nya stadsdelar. Många samlingslokaler arbetar intensivt för att förstärka sin ekonomi för att möta ökade lokalhyror, elkostnader och ökade priser. Många samlingslokaler renoverar lokalerna och anpassar verksamheten för ökat behov och nya behov av lokaler, ofta med stöd från Boverket. De fortsätter utveckla digitala lösningar för lås och larm som effektiviserar och underlättar för hyresgäster och besökare.

Tensta Träff har återstartat och de söker ökat stöd. Förvaltningen bedömer att under den kommande treårsperioden tillkommer minst två nya samlingslokaler bland annat i Hässelby. Det finns ett fortsatt behov av stöd från staden för investeringar och en ökad ram som matchar samlingslokalernas satsningar.

Skapa plats för kultur och värna om kulturmiljön när staden växer

En stad som växer med Stockholms takt utmanar den kulturella infrastrukturen. Det blir

synligt i både efterfrågan på, och tillgången till, produktionslokaler, publika arenor och allmänna samlingslokaler. Att stärka den kulturella infrastrukturen är en viktig del i det offentliga stödet.

Det finns idag en tydlig relation mellan kulturnärvaro och befolkningstäthet i Stockholms 13 stadsdelsområden. Den främsta styrkan är att Stockholm har många platser för olika former av kultur, möten och kreativitet. Den tydligaste svagheten är att den geografiska spridningen av kulturen är ojämlig. I inre staden finns både den största koncentrationen av kulturplatser och verksamma inom kulturella och kreativa näringar. I stadens övriga stadsdelsområden varierar kulturens utbud och närvaro. Kulturnärvaron är genomgående högre i Söderort än i Västerort, där vissa former av kulturplatser saknas helt.

Kulturförvaltningen bedömer att framtidens kulturlokaler i ökande grad kommer att behöva vara flexibla i sin användning och därmed också vara möjliga att använda för flera aktörer och för olika verksamheter. Detta har givetvis sin grund i att lokalkostnader i Stockholm generellt sett är höga och att dela på lokaler kommer att bli vanligare. Att dela lokaler kan också leda till bra samarbeten och nya konstellationer kan skapa nya möjligheter på en plats. Kulturella och kreativa företag styrs av en klusterlogik och för soloföretag ökar närheten till andra kulturaktörer möjligheten till uppdrag, nätverksbyggande och kunskapsutveckling. Det finns därför behov av fler dynamiska, fysiska platser och noder där kulturella och kreativa företag kan verka. Detta kan vara platser som kreativa hubbar i tidigare industribyggnader, kulturmiljöer och liknande.

I samband med pandemin har hemma-arbetet ökat och allt fler rör sig mer lokalt. Konsumenterna vill gärna stötta det lokala och det blir därför allt viktigare att anpassa det lokala kulturutbudet där invånarna befinner sig efter befolkningssammansättning och andra lokala förutsättningar. När e-handeln och hemarbete ökar minskar också efterfrågan på kontorsytor. Det sämre ekonomiska läget har bidragit till att fastighetsmarknadens utveckling har bromsat in med ökad andel vakanser till följd. Kulturförvaltningen ser tecken på att vissa fastighetsägare visar ökat behov av att bygga upp nya kluster av hyresgäster där kulturaktörer är en intressant målgrupp.

Säkerställa stockholmarnas tillgång till scener

I Stockholm har ett antal scener av olika anledningar lagts ner de senaste åren. Det har startat ett antal nya scener men dessa täcker bara till en viss del av bortfallet och behovet av spelplatser för kultur. Att staden dessutom växer och befolkningmängden ökar gör att staden behöver arbeta än mer aktivt för att Stockholm ska ha scener inom alla konstområden på geografiskt strategiska platser.

Förvaltningens verktyg för att skapa möjligheter till att nya scener skapas, och motverka att viktiga scener läggs ner, är bland andra kulturlotsning samt stödet till kulturetablering och utveckling. Detta stöd har med utökade resurser potential att tillskapa fler scener och mötesplatser. Under den kommande treårsperioden ser förvaltningen möjligheter till tematiska utlysningar för exempelvis befintliga sceners behov av energieffektivisering och ljudisolering, i syfte att stärka en hållbar ekonomi för kulturaktörerna. Stödet och kulturlotsning möjliggör stärkta förutsättningar för kulturlivets infrastruktur, i linje med det kulturstrategiska programmet för Stockholms stad.

Nya ateljéer, med utgångspunkt i ateljéstrategi 2024-2026

Kulturförvaltningen har fått i uppdrag att uppdatera den tidigare Ateljéstrategin (2017-2020). När Stockholm utvecklas och växer behöver nya produktionsplatser för konsten planeras in. Den tidigare Ateljéstrategin gav mycket goda resultat och ledde till 285 nya ateljéer på elva platser. Under de kommande åren behövs fortsatta och förstärkta insatser genom lotsning, utbildning med mera. Det handlar dels om att skapa fler ateljéplatser och dels att ha beredskap och resurser för att stötta ateljéföreningar i den mån de behöver hitta nya lokaler. Nya ateljéhus i flera av förorterna är en prioriterad fråga. Här kan det behövas särskilda nya samarbeten med lokala aktörer inom konstfältet. En grund att ta fasta på är också de tre större konstsalongerna i Vällingby, Husby och Skärholmen. Också de konstnärliga högskolorna bör involveras i insatserna, i linje med stadens kulturstrategiska program. Möjligheterna till extern medfinansiering bör prövas.

En utställningsfilial i Skärholmen

I kulturförvaltningens arbete med att ta fram en lokalbehovsanalys för Stockholms kulturliv 2031 har kulturförvaltningen sett behov av en gemensam utställningsfilial, som delas av flera utställande statliga och privata institutioner i staden. Kulturförvaltningen gör bedömningen att detta skulle vara ett positivt och lämpligt tillskott centralt i Skärholmen. Genom denna idé skulle invånarnas tillgänglighet till nationella institutioners utställningar och program öka. En annan positiv effekt ligger i de nya kontaktytor i förorter till Stockholm som kulturförvaltningen vet att flera centrala institutioner söker. En bakgrund är det omfattande bostadsbyggandet inom Fokus Skärholmen som leder både till en utbyggnad av andra verksamheter och många nya invånare. Skärholmen är också utpekad som regional stadskärna enligt RUFSS 2050, Region Stockholms strategiska plan. Insatsen ska utformas i nära kontakt med kulturaktörer i Skärholmen. I ett första steg behöver frågan utredas närmare, kulturstrategiska staben kan ha en medverkande roll i det arbetet. En utställningsfilial bedöms kunna vara på plats tidigast 2025.

Kreativa noder

Kulturförvaltningen har genom noggranna analyser av det kommande lokalbehovet fram till 2031 kommit fram till att en ny typ av produktionslokaler, här kallade Kreativa noder, vore ett lämpligt tillskott i staden. Insatsen handlar om nya verksamheter som är välutrustade, professionellt bemannade samt öppna för både amatörer och professionella konstnärer. Platserna ska vara levande kreativa noder för talangutveckling och fungera som mötesplatser för gemensamma kulturintressen, över generationsgränserna. De Kreativa noderna bör framför allt etableras utanför den inre staden. Under den kommande treårsperioden bedöms det som rimligt och relevant att påbörja etableringen av Kreativa noder på två prioriterade platser; Tensta och Farsta, med en satellit i Fagersjö. Frågor som huvudmannaskap och finansiering behöver utredas närmare. Kulturförvaltningens roll är att fungera som katalysator och initiativtagare, inte att driva de Kreativa noderna.

Lokala mötesplatser i nya bostadsområden

I takt med att Stockholm växer med många helt nya bostadsområden uppstår nya behov av kulturlokaler. I kulturförvaltningens arbete med att ta fram en Lokalbehovsanalys för Stockholms kulturliv 2031 bedöms att nya lokala mötesplatser kan tillföra viktiga värden för

de boende och för stadsmiljön i dessa nya bostadskvarter. Genom kulturlotsningen finns bra nätverk och dialoger som kan främja etableringarna. Kulturförvaltningen bedömer att det finns byggaktörer som ser värdet av att tidigt planera för lokala mötesplatser i nya bostadsprojekt. Kulturförvaltningen ser att det skulle vara positivt med en utbyggnad av dessa mindre mötesplatser och har bedömt att ett trettiotal platser är relevanta fram till 2031. Under perioden 2024-2026 bedöms tio nya lokala mötesplatser vara en rimlig målsättning.

Stärka Stockholm som konststad

Stockholm konstns uppgift är att ge stockholmarna den allra bästa konsten. Det handlar om att se till att konsten tar plats på gator och torg, i parker och bostadsområden, i förskolor och skolor, i omsorgsboenden och i stadens fastigheter. Den offentliga konsten är kultur som stadens medborgare och besökare kan ta del av i sin vardag oavsett var i staden man befinner sig.

Tack vare enprocentregeln finns det mycket offentlig konst i Stockholm. Samlingen växer dock kontinuerligt, nya behov tillkommer och resurserna för att ta hand om konsten behöver justeras. Under det senaste dryga decenniet har mängden konst på allmän platsmark ökat med drygt tio procent, medan anslaget har varit oförändrat. Resurser behöver tillföras för att kunna upprätthålla och fortsatt utveckla arbetet.

Etablera nodbibliotek och profilibibliotek

I takt med att stadens invånare blir fler ökar också behovet av nya bibliotek. Här finns en chans att inrätta en ny sorts bibliotek, där digitala testmiljöer eller rum för program knyts till litteratur, demokratifrågor och informationskunnighet. Ett annat alternativ är att arbeta med profilerad utveckling av program och digitala testmiljöer på nuvarande bibliotek. För detta krävs såväl investeringar i lokaler och teknik som i kompetens.

Biblioteksplanen lyfter fram behovet av att etablera ett nodbibliotek i varje stadsdelsområde, där biblioteksrum och verksamhet formas efter behoven i ett större närområde än det allra mest lokala. Detta görs genom att rusta och utveckla större bibliotek som redan idag har ett stort upptagningsområde och genom att skapa nya där det behövs. Nodbiblioteken möjliggör, tillsammans med välfungerande lokala bibliotek, ett utvecklat uppsökande och rörligt biblioteksarbete och bibliotekets digitala verksamheter en strategisk förflyttning som innebär att Stockholm går från att erbjuda ett bibliotek mitt i byn till ett bibliotek som finns i hela staden.

Som en konsekvens av att stadsbiblioteket vid Odenplan får en upprustningsreovering och ingen utbyggnad finns det ett behov av att conceptualisera och etablera ett antal större biblioteksnoder över staden som säkerställer jämlik och slagkraftig biblioteksverksamhet i alla stadsdelar. Odenplan, Medborgarhuset och Kista utgör idag bärande noder i bibliotekssystemet men skulle behöva kompletteras med en uppgradering av Farsta och en potentiell etablering på Liljeholmen som nu utreds.

En testbädd för biblioteks- och kulturverksamhet etableras i Liljeholmen och kommer att arbeta med att identifiera prototyper för bibliotekstjänster i nära medborgardialog. Projektet löper fram till och med 2027. Parallellt arbetar kulturförvaltningen med att ta fram underlag för undersökningsbeslut, inriktningsbeslut och genomförandebeslut av en större biblioteks-

och kulturnod i Liljeholmen.

Sett till stadens befolkningsprognos med en tillväxt på 29 procent i Skärholmen bör lokaliseringen av Bredängs bibliotek ses över. Biblioteket är idag ett av Stockholms stadsbiblioteks mest besökta sett till yta, likaså är det prioriterat att se över möjligheten att utöka storleken på Skärholmens bibliotek för att stärka biblioteket som nodbibliotek.

Bidra med kunskap om stadens kulturmiljöer

Bevarade och väl omhändertagna kulturmiljöer bär stadens historia och gör den tillgänglig i människors vardag. För att stödja staden som förvaltare och utvecklare av byggnader och miljöer bistår avdelningen Museer och konst med expertstöd i kulturmiljöfrågor och bidrar med kunskapsunderlag så som kulturhistoriska inventeringar, vårdprogram och kulturmiljöanalyser.

Stadsmuseet arbetar med att bygga upp, utveckla och förmedla kunskap om stadens kulturmiljöer och kulturhistoriska värden samt för att klassificera stadens byggnader och miljöer. Klassificeringen bidrar till att synliggöra kulturhistoriska frågor i stadens utveckling och används i det dagliga arbetet inom kommunens förvaltningar bland annat i samband med översiktsplanering, detaljplanering och bygglovsprövning. Uppdraget med klassificering är ett långsiktigt och kontinuerligt arbete. Stadens målsättning är att samtliga värdefulla miljöer ska vara identifierade samt att det till dessa finns kunskapsunderlag som är relevanta och användbara utifrån stadens behov. Detta betyder att stora områden och bestånd behöver inventeras, värderas och klassificeras vilket kräver omfattande resurser.

Underhåll och investeringar i lokaler

Behovet av kontinuerligt underhåll och modernisering av kulturförvaltningens lokaler är stort och kommer att bli större.

En nödvändig utökad renovering och verksamhetsanpassning av Stadsbiblioteket vid Odenplan (Asplundhuset) kommer att skapa helt nya förutsättningar för stadens största bibliotek att möta stockholmarnas behov av relevanta bibliotekstjänster. När biblioteket åter öppnar upp i slutet av 2027 kommer den publika verksamhetsytan ha utökats med 400 kvadratmeter med fokus på barn- och unga samt programverksamhet. Hyreskostnaderna som följer med renoveringen är omfattande och måste kompenseras om nuvarande nivå på Stockholms stadsbiblioteks biblioteksstruktur ska bibehållas.

Medeltidsmuseet behöver flytta då riksdagsförvaltningen ska disponera museets nuvarande lokaler för sin verksamhet. Ett nytt medeltidsmuseum ska etableras i Börshuset vid Stortorget och därmed skapas ett högkvalitativt museum om medeltiden och Gamla stan, i stadens äldsta kärna. I inriktningsbeslutet som kulturnämnden fattade beslut om i februari 2022, och som senare behandlats i kommunstyrelsens ekonomiutskott, framgår att de sammanlagda engångskostnaderna för etableringen i Börshuset kommer att uppgå till ca 55 - 75 mnkr i 2022 års priser. Engångskostnader uppstår sammantaget för uppbyggnad av det nya museet inklusive anpassning av lokaler och utställningar samt bland annat för flytt av museiföremål och inventarier, utveckling av verksamhet inklusive digitala resurser och pedagogik, anpassning av magasin, dokumentation av det befintliga museet samt hyra av tillfälliga verksamhetslokaler.

Framtida driftkostnader kommer uppstå för hyra och drift av museilokal. Den framtida hyresnivån kommer att preciseras under utredning. För hyra av ateljé och magasin, utbyggd verksamhet avseende forskning och kunskapsuppbyggnad samt bemanning av funktion som besökscentrum inklusive genomförande av programverksamhet runt om i Gamla stan kommer de löpande kostnaderna uppgå till ca 4 mnkr i 2022 års priser. En förutsättning för satsningens genomförande är att kulturförvaltningen fullt ut kompenseras för dessa ökade kostnader.

Kulturförvaltningen har tillförts 2,5 mnkr årligen under utredningsskedet men behöver tillföras 2,5 mnkr per år fram till att det nya museet öppnar. Medlen behövs för en organisatorisk förstärkning som möjliggör hanteringen av den omfattande och komplexa process som museets flytt innebär.

Stärka demokratin, skapa trygghet och bidra med kunskap i en orolig värld

Stockholm har en blandad befolkning där nationalitet, utbildning, yrkesbakgrund och ålder varierar. Samtidigt finns en både fysisk och socioekonomisk segregation mellan olika stadsdelar. Den ökande boendesegregationen får till följd att människor med olika bakgrund och socioekonomiska förutsättningar tenderar att möta varandra alltmer sällan i vardagen, vilket i sin tur minskar tilliten och den ömsesidiga förståelsen.

En lågkonjunktur riskerar att förstärka redan existerande klyftor och öka utanförskapet för många invånare. Den ökande digitaliseringen, där allt mer av samhällsservicen sker digitalt, riskerar att vidga klyftorna mellan mer och mindre erfarna användare. Politisk oro i omvärlden och krafter som hotar demokratiska värderingar ställer nya krav på säkerhet och trygghet samt på tillgång till kunskapsbaserad information. I dagens överflöd av information blir det också allt viktigare att ha förmågan att ta till sig information, sätta den i ett sammanhang samt avgöra om den är korrekt.

Kulturförvaltningen kommer under den kommande treårsperioden att ha särskilt fokus på att bidra till att överbrygga olika former av utanförskap, bidra till trygghet, det demokratiska samhällets utveckling och till fri åsiktsbildning. Kulturförvaltningen ser att ett ökat fokus kan behöva ligga på kostnadsfria och kompensatoriska insatser. Kulturförvaltningen ser det även som prioriterat att ge ungdomar kontaktytor och bättre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden, bland annat genom feriejobb.

Stadens bibliotek utgör en viktig samhällsfunktion. I den omvärld vi befinner oss i ser kulturförvaltningen ett stort behov av att utveckla och förnya biblioteksverksamheten utifrån både samtida och framtida behov. Biblioteken har genom bibliotekslagen ett viktigt demokratiuppdrag där tillgången till information och kunskap är grundläggande för att verka för fri åsiktsbildning och deltagande i det demokratiska samhället. Biblioteken har en viktig roll i att skapa likvärdiga förutsättningar för alla i vårt samhälle och är viktiga aktörer för integration, digital inkludering och informellt lärande. Biblioteket tar ett stort ansvar i att, genom exempelvis IT-handledning, överbrygga digitala klyftor. Biblioteket tar också ett stort ansvar för att fylla det behov av digital medborgarservice som många idag saknar. Medarbetarna har ett stort behov av ökad kompetens inom medie- och informationskunskap för att kunna möta de behov av samhällsservice som stockholmarna förväntar sig.

Biblioteken kommer fortsatt att utveckla programverksamheten och denna ses som avgörande

för bibliotekens roll som mötesplats och arena för inspiration, lärande och deltagande. Som en aktör i det livslånga lärandet är biblioteket en viktig partner till näringsliv, civilsamhälle och akademi för öppen innovation och entreprenörskap. Biblioteken kan ännu mer nyttja sin roll som arena för demokratiska samtal och inspiration kring hållbarhetsfrågor, ny teknik och innovationer, stadsmiljö och utveckling. Detta sker med fördel i samverkan med akademien och näringslivet.

Stadens bibliotek kan även spela en viktig roll i nyttiggörandet av aktuell forskning och högre utbildning genom att erbjuda en infrastruktur och agera som distributionskanal till det omgivande samhället. Bibliotekens samverkan med akademien fortsätter utvecklas för att tillgängliggöra den öppna vetenskapen. Det stärker stockholmarna, samhällets kunskapsutveckling, medborgarforskning och motverkar alternativa fakta. Biblioteken kommer även fortsatt att arbeta för ökad medvetenhet kring de globala hållbarhetsmålen genom tillhandahållande av information samt genom programaktiviteter.

Oro i omvärlden ställer även nya krav på stadens beredskap. Evenemangsavdelningen kommer under perioden fortsätta med det utökade uppdraget med beredskapslager och arbetet med civilförsvarsuppbyggnaden. Arbetet med logistik, lagerhantering och förvaltning av skydds- och förstärkningsmaterial kommer också att utökas.

Digitalisering - för effektivare och säkrare arbetssätt och bättre service till invånarna

Samhällets digitala transformation påverkar både kulturutbud och kulturkonsumtion. Pandemin förändrade människors (inte minst äldres) beteenden och det digitala utbudet ökade. Det blir dock uppenbart att digitala komplement till att konsumera scenkonst inte kan ersätta de fysiska kulturbesöken. Majoriteten av svenskarna ser det fortfarande som viktigt att dela kulturupplevelser med andra människor. Kombinationslösningar för digital och fysisk kultur, så kallade hybridlösningar, bedöms bli vanligare framöver.

Kulturförvaltningens digitaliseringsarbete är brådskande. Detta trots att det inom förvaltningen finns ett flertal fantastiska exempel på genomförda eller pågående digitala projekt. Kulturförvaltningens mål är att nå nya målgrupper, att öka jämställdhet och inkludering, att öka besöksantal och deltagande i verksamheterna och att ha verksamhet som är tillgänglig på de tider och platser som medborgarna efterfrågar. För att kulturförvaltningens verksamheter fortsatt ska vara relevanta för medborgarna behöver förvaltningen arbeta med ett digitalt innehåll och digitala kanaler samt ha interna arbetsverktyg som följer med utvecklingen. På global nivå kan vi konstatera att IT-attackerna mot offentlig sektor ökar. Kulturförvaltningen måste därför öka sin mognad inom informationssäkerhet och datasäkerhet. Denna utveckling kräver resurser.

Två verksamheter där digitaliseringsarbetet är särskilt angeläget är Kulturskolan och inom Stockholms stadsbibliotek.

Kulturskolan fortsätter att utveckla arbetssätt där digitaliseringen genomsyrar pedagogiken, utbudet och Kulturskolans administrativa processer. Delar av verksamheten digitaliseras, som ett komplement till verksamhet på plats, för att nå nya målgrupper och tillgängliggöra Kulturskolan på tider, platser och i format som passar fler. Nya kursformat, ämnen för digitalt skapande och former för digitala och hybrida mötesformer tas fram. Kulturskolan ser tydligt

behovet av samverkan med andra organisationer och aktörer inom området för att kunna utveckla en digital verksamhet med ett mer attraktivt utbud.

Kulturskolan vill förstärka satsningen det digitala berättandet, filmskapande, fotografering, video- och musikproduktion och animering. Detta kräver delvis en ny kompetens inom verksamheten. För att utveckla Kulturskolan digitalt genomförs insatser för att höja personalens digitala kompetens och mognad. En uppdatering av kulturskolans nya verksamhetssystem ska bidra till digitaliseringsarbetet, med exempelvis en digital lärplattform, som just nu är under utveckling.

Stockholms stadsbibliotek ser att en utveckling av tjänster för ljudläsning och e-böcker är nödvändig för att erbjuda litteratur i format som människor i allt större utsträckning använder. Det behövs investeringar i infrastruktur, verksamhetsutveckling, kompetensutveckling och rekrytering för den allt större användningen av digitala medier, digitala tjänster och digital läsinspiration. Under perioden kommer bibliotekets huvudsakliga verksamhetssystem att behöva bytas ut. Dagens system är väl integrerat med andra system och dessa integrationer kommer också att behöva förnyas. Övergången till fler digitaliserade processer leder på sikt till effektivare resursutnyttjande och frigör ytor i verksamhetens lokaler för efterfrågad verksamhet som kräver fysiska möten och mötesplatser.

Efterfrågan på fysiska böcker är fortsatt stor i Stockholm. Eftersom utbudet av fysiska och digitala medier ännu inte är likvärdigt kommer behovet av parallella satsningar på digitala och fysiska medier att kvarstå under överskådlig tid. På kort och medellång sikt leder detta sammantaget till ett behov av förstärkning av resurserna för medieinköp.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning för att utveckla förvaltningens verksamheter

Kulturförvaltningens samtliga avdelningar ser fortsatt ett stort behov av kompetenshöjning inom det digitala området, både vad gäller användningen och utvecklingen av ny teknik.

Inom stadens bibliotek behöver ledarskapet hos chefer i en föränderlig och digital tid utvecklas. Förskjutningen av fokus i biblioteksrummet mot relationer och aktiviteter med besökarna skapar nya möjligheter och behov av kompetenser. Nya professionskompetenser, så som, socionomer, konstnärer och ljudtekniker, kompletterar bibliotekarierna. Biblioteksvårdar rekryteras för att professionalisera servicedelarna i verksamheten och frigöra tid för bibliotekarier att arbeta med samhällsuppdrag och läsfrämjande i och utanför bibliotekets lokaler.

I samverkan med andra aktörer arbetar stadsmuseet uppsökande med samtidsdokumentation. Projekt med fokus på samtidsdokumentation och forskning i Stockholms ytterstadsområden berikar samlingarna med ny kunskap om tidigare underrepresenterade delar av staden, skapar engagemang för lokalsamhället och förståelse för historiens betydelse. Den etnologiska kompetensen inom avdelningen behöver stärkas för att behålla och utveckla denna viktiga verksamhet och lägga grund för nya samarbeten och projekt.

Evenemangsavdelningen har fått ett flertal nya uppdrag och det finns ett behov av fler tjänstemän inom förvaltningen för att hantera dessa uppdrag.

På Liljevalchs inrättas nya tjänster successivt för den utökade verksamheten, vilket också kommer att tillföra ny kompetens till Liljevalchs

Säkra stockholmarnas framtida historia

Stadens museisamlingar, stadens kollektiva minne, utgör en stor tillgång för stadens invånare och kräver för sin fortlevnad till kommande generation en kostnadskrävande förvaltning, både vad gäller lokaler, vård och tillgängliggörande. Stadsmuseet började skapa museisamlingen på 1930-talet och den ska säkert och omsorgsfullt förvaltas in i framtiden och för evinnerlig tid fortsätta att utgöra stockholmarnas minne. Samlingarna utgör en förutsättning för museets samlade verksamhet. En samling som förvaltas aktivt utvecklas genom både förvärv och gallring, och växer med tiden. Under kommande år blir en stor uppgift att ta hand om fynden från de arkeologiska grävningarna vid Slussen. Omfattande insatser behöver göras både för att säkra bevarandet av fynden och att göra dessa tillgängliga. Fortsatt utveckling av digital infrastruktur för förvaltning av samlingar och kunskap krävs också. När allt mer material digitaliseras ökar dessutom de löpande de digitala lagringskostnaderna avsevärt.

Utställningsverksamheten vid Stadsmuseet är en viktig nyckel till att skapa möjlighet till förståelse av stadens historia under olika tider, men också för dess utvecklingsmöjligheter. Genom att synliggöra många perspektiv på Stockholms historia kan museerna bidra till ett hållbart samhällsbygge. Museerna bidrar till stadens attraktivitet genom att vara viktiga platser för kultur, möten, upplevelser och kunskapsutbyte. En högkvalitativ och varierad utställnings- och programverksamhet är en förutsättning för allt detta. För att möta en ökad efterfrågan på samarbeten och fler utställningsytor behöver infrastruktur för utställningsproduktion tas fram för delar av huset som nu inte nyttjas för ändamålet. Resurser behöver avsättas för utökad kvalificerad utställningsproduktion och för att förstärka arbetet med att producera program.

Avdelningen Museer och konsts forskning har i omfattande akademisk konkurrens beviljats stora anslag för forskning och för forskningsförmedling, som når ut både nationellt och internationellt. En forskningsmiljö med mikrohistorisk inriktning växer fram, med omfattande nationella och internationella kontakter. Det skapar förutsättningar för samverkan och externfinansierade projekt av stor betydelse för verksamheten på avdelningen. Genom förlagsverksamhet och forskarnätverk initieras och förmedlas ny forskning genom Stockholm inom Stockholmia – forskning och förlag. Publikationerna ligger till grund för utställningar och program på avdelningen och bidrar till en levande, aktiv och aktuell historieskrivning som bidrar till en välrenommerad forskningsmiljö. För att möjliggöra detta långsiktigt måste verksamheten ha grundläggande resurser.

Bidra till en miljömässigt hållbar stad

Kulturförvaltningen arbetar för att utveckla arbetssätt som både är effektiva, ger ett mervärde för invånarna och som är miljömässigt hållbara.

Liljevalchs fortsätter projektet med ett gemensamt materialmagasin även under 2024-2025. Projektet innebär ett samarbete mellan museer, konsthallar och teatrar i Stockholm för att ta vara på och återanvända material från utställningsproduktioner, scenografi och dekor. Hittills har Dramaten, Kulturhuset Stadsteatern, Kungliga Operan, Scenkonstmuseet,

Nobelprismuseet, Nordiska museet och Stadsmuseet anslutit sig till projektet och flera institutioner kommer att bli aktuella under 2023-2025. Projektet bör hitta en mer permanent lokallösning, något som Liljevalchs, i dialog med staden, kommer verka för under det kommande året.

Bokhanteringen och transportererna mellan stadens bibliotek utgör en omfattande logistikutmaning där ca 50 000 medier dagligen är under transport. Genom etableringen av ett bokhotell har de första stegen tagits för att utveckla logistiken och införandet av en intelligent materialstyrning. Intelligent materialstyrning innebär att ett lokalt biblioteks bestånd anpassas efter demografiska profiler, användning och personalens erfarenhet. Bokhotellet, utbyggt till ett logistikcentrum, möjliggör en framtida utveckling av nya leveransmetoder ut till stockholmarna via ombud och till andra platser än biblioteken. En biblioteksverksamhet som utgår från ett Stockholmsgemensamt bestånd ger stockholmarna en bättre och mer jämlik tillgång till samlingarna, samtidigt som mängden transporter kan minskas och resurserna inom biblioteksverksamheten nyttjas bättre.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Det rådande ekonomiska läget kommer att vara en stor utmaning för kulturlivets aktörer. Detta gäller även för kulturförvaltningen. Högre kostnader som en följd av inflationen, högre räntor, ökade elpriser och osäkerhet kring löneutvecklingen är några av de utmaningar som förvaltningen står inför. De extremt stora hyresökningarna och risk för stigande internränta gör att lokalkostnaderna utgör en allt större del av förvaltningens budget. En stundande lågkonjunktur påverkar även stockholmarnas disponibla inkomst, vilket kan ha inverkan på förvaltningens intäkter.

Kulturförvaltningen identifierar flera ekonomiska utmaningar som starkt påverkar förvaltningens förutsättningar att bedriva verksamhet i dess nuvarande form inom tilldelad budgetram. Medel behöver tillföras inom flera områden för att verksamheten ska kunna bedrivas i full skala under planperioden 2024-2026.

3.1 Drift

Kulturförvaltningens intäcks- och kostnadsberäkning för perioden 2024-2026 visar en differens mot kommunfullmäktiges plan för perioden. Differensen avser kostnadsutvecklingen med högre kostnader för våra lokaler som en följd av indexökningar och högre räntenivå. Till det kommer att lönerna beräknas öka mer än ett normalår och även övriga kostnader som i flera fall ökar mer än inflationen. Kostnadsutvecklingen är beräknad på nuvarande organisation.

Mnkr	Budget 2023*	Behov 2024	Behov 2025	Behov 2026
Kostnader	1 310,2	1 361,3	1 386,2	1 415,4
- varav kapitalkostnader	26,7	29,8	25,0	18,6
Intäkter	-184,2	-184,2	-184,2	-184,2
Netto	1 126,0	1 177,1	1 202,0	1 231,2
KF:s plan	1 113,6	1 110,1	1 107,6	
Differens mot KF:s plan	12,4	67,0	94,4	

* Budget 2023 inkluderar sökta budgetjusteringar och omslutningsförändringar

Kapitalkostnader

Kapitalkostnaderna är beräknade på pågående och planerade investeringar. 2023 höjdes stadens internränta från 0,5 % till 2,2 % vilket resulterat i ökade räntekostnader om 11,4 mnkr. En höjning av internräntan med en procent (till 3,2 %) skulle innebära ytterligare kostnadsökningar om 6,8 mnkr per år. Den ökningen är inte inkluderad i tabellen ovan.

Lokalkostnader

Till följd av stora om- och tillbyggnadsprojekt står kulturförvaltningen inför stora kostnadsökningar för bland annat lokaler. En höjning av stadens internränta får även stora konsekvenser för hyresnivån. Hyresavtalen för Liljevalchs och Stadsmuseet som tecknats med fastighetskontoret baseras på en rörlig internränta. Internräntan 2023 höjdes från 0,5 % till 2,2 %. Den höjda internräntan och indexeringen mellan 2022 och 2023 resulterade i kostnadsökningar om ca 12,0 mnkr per år för Liljevalchs och Stadsmuseet. Hyreskostnader beräknas även öka med anledning av omförhandlingar av avtal under planperioden.

Övriga befarade kostnadsökningar

- Elpriserna har ökat vilket kan resultera i ökade kostnader för el och uppvärmning.
- Bränslepriserna har ökat efter den senaste tidens utveckling i omvärlden vilket ger högre transportkostnader. Det finns risk för att våra upphandlade leverantörer höjer priserna för transporttjänster.

Kulturskolan

Under den kommande treårsperioden identifierar avdelningen flera kostnadsökningar som påverkar verksamhetens förutsättningar.

Hyreskostnaderna kommer att öka i hög grad under planperioden. Givet samma personalstyrka så kommer även lönekostnaderna att öka mer än under ett normalår.

Kulturskolan bedriver idag omfattande verksamhet inom ämnesutveckling, avgiftsfri verksamhet, ungas inflytande samt digitalisering finansierat av Kulturrådet. För 22/23 uppgick finansieringen till 15,7 mnkr. Förutsättningarna att söka utvecklingsbidrag för detta under planperioden är i dag oviss. Om möjligheten att söka försvinner eller minskar och finansiering från annat håll inte kan säkras kommer det innebära att avdelningen inte kan fortsätta att utveckla verksamheten i nuvarande form.

Avdelningen ser ett behov under planperioden att fortsätta utveckla digital verksamhet vilket kräver finansiering på 10-20 mnkr årligen under de kommande tre åren. Kompetensutveckling går hand i hand med denna utveckling och behöver också tillgodoses för att uppnå målen, motsvarande 2 mnkr totalt för kommande treårsperiod.

Avdelningens arbete med att nå alla elever i en särskild årskurs i Stockholm kräver finansiering motsvarande 5 mnkr för att fortsätta bedrivas. Kostnaden för att sprida verksamheten riktad till barn och unga med särskilda behov och/eller funktionsnedsättningar kostar 1-2 mnkr årligen.

Den allmänna inflationen och prisutvecklingen påverkar avdelningens möjligheter att bedriva verksamhet i planerad omfattning.

Kulturstrategiska staben

Under den kommande treårsperioden identifierar avdelningen flera uppdrag där resurser behöver tillföras.

Ökat stöd till konstnärer som hyr ateljé

I Stockholm stad ökar ateljéhyror för konstnärer och många har svårt att möta ökade hyresnivåer. Ateljé- och studiestödet är en subventionering av yrkesverksamma bild- och formkonstnärers ateljéhyra under en treårsperiod. Söktrycket på stödet har ökat med 200 ansökningar per år från 2016 till 2022. Budget för stödmodellen möter i nuläget inte efterfrågan som bedöms öka under kommande år.

Budgeten justerades 2019 till 10,2 mnkr. Sedan dess har inga medel tillförts i enlighet med nämndens intentionsbeslut och utvecklingen av stödet har därmed stagnerat.

Om det ska vara möjligt att utveckla stödet enligt nämndens intentionsbeslut 2016 och nå fler konstnärer än dagens 600 förutsätter det ett utökat stöd. Med ökade hyreskostnader riskerar dessutom nivån om 600 konstnärer att minska då den enskildes stöd ökar i takt med att hyran ökar enligt den stödmodell som finns i dag.

Samlingslokaler i Stockholm

Staden fördelar verksamhetsstöd till 28 samlingslokaler. De utgör en allt viktigare infrastruktur för Stockholmskarna och kulturlivet. Stockholmskarnas kulturvanor förändras och den lokala kulturkonsumtionen beräknas öka. Det professionella kulturlivets användande och därmed krav på samlingslokalerna förväntas öka. Samlingslokalerna har även viktiga demokratiska och sociala funktioner, särskilt i ytterstaden, för boende och civilsamhälle.

Kulturförvaltningen gör årligen analyser av samlingslokalerna samt undersöker behov av fler samlingslokaler i nya stadsdelar. Många samlingslokaler renoverar lokalerna och anpassar verksamheten för ökat behov och nya behov av lokaler, ofta med stöd från Boverket. Förvaltningen bedömer att under den kommande treårsperioden tillkommer minst två nya samlingslokaler bland annat i Hässelby.

Delar av det fria kulturlivet drabbades hårt av pandemin och ännu har inte publiken hittat tillbaka i samma utsträckning som före pandemiutbrottet. Det saknas hos många kulturaktörer tillräcklig kompetens inom yrkesområden som ekonomi och kommunikation. Många

konstformer kräver flera olika konstnärliga kompetenser och det fria kulturlivet får allt svårare att anställa och hålla kompetensnivån uppe.

Från nya scener och visningsplatser som etableras med hjälp av stadsutvecklande insatser och kulturlots finns förväntningar om stöd för publika program av staden. Nya och gamla arrangörer, klubbar och intressenter som vill arbeta i de nya lokalerna behöver initialt en ekonomi som gör det möjligt att producera och arrangera program med spets för stockholmarna. Bra ekonomiska förutsättningar för produktion och kommunikation av kvalitativa konstnärliga program ökar det fria kulturlivets möjlighet att nå en större betalande publik och därmed förbättra aktörernas självfinansieringsgrad. Det fria kulturlivets många styrkor är flexibilitet till rådande omvärld, anpassning till gällande förutsättningar för skapandets villkor, konstnärlig rörlighet och lägre instegströsklar. För att stärka det fria kulturlivets förutsättningar att attrahera och få tillbaka publiken behövs en förstärkt stödbudget vilket skulle ge konstnärlig och publik utveckling som i sin tur leder till ökade intäkter för kulturaktörerna.

Samverkan och talangutveckling

Det fria kulturlivet utgör en konstnärlig injektion i samarbeten med kommunala, regionala och statliga kulturinstitutioner men begränsas av den egna ekonomin och svag förhandlingskraft. Med ekonomisk hjälp till ökad professionalisering i alla funktioner stärks och utvecklas de fria aktörerna så väl som kulturinstitutionerna. Därmed skulle det fria kulturlivet kunna förhandla bättre villkor vid samarbeten och förbättra sin ekonomi. Det fria kulturlivet är också en plantskola för talangutveckling för kommande generationer av utövare inom alla konstområden. Ungdomar och unga vuxna får genom praktik, studiebesök, volontärskap, tillgängliga förebilder och andra insatser ökade och förbättrade förutsättningar att uppleva och uttrycka sin kreativitet. Med ökade resurser kan talangutveckling i högre utsträckning stödjas.

Jämlik fördelning av kolloplatser

I samband med att stadens samordningsansvar för sommarkollo tas över av kulturförvaltningen med start 2023 finns en tydlig ambition att öka antalet sökande från underrepresenterade grupper. Parallellt har kulturförvaltningen ett budgetuppdrag att utreda hur antalet platser totalt sett kan öka. Under kommande år identifieras flera utvecklingsområden som kräver ökade resurser. Det bör även beaktas att en ökad inflation kommer att föra med sig att andelen familjer med låg ekonomi ökar, vilket påverkar betalningsförmågan. Likväl kommer ökad inflation att påverka drift och utveckling av kolloarrangörernas verksamhet.

Evenemang

Evenemangsavdelningen driver sin verksamhet i stor utsträckning projektbaserat vilket innebär att verksamheten anpassar sig väl till förändringar. Avdelningen har dock en kostnadsbas som ökar i snabbare takt än intäkterna. När besöksantalen ökar på evenemangen så ökar också kostnaderna, exempelvis STIM-kostnaderna som är direkt kopplat till besökarantalet. Avdelningen har ingen intäktskoppling till antalet besökare så ökade evenemangskostnader finansieras av de marginaler som löpande blir mindre i takt med exempelvis årliga löneökningar och andra kostnadsökningar såsom hyra, el och stigande

priser.

Rådande omständigheter i omvärlden medför utmaningar i den framtida planeringen. Det ekonomiska läget, inflation, postpandemi effekter, det politiska läget i omvärlden, ändrad kulturkonsumtion samt ändrade vanor inom arbetslivet är bara några exempel på faktorer som kraftigt påverkar avdelningens ekonomi. Avdelningen står inför stora utmaningar de närmaste åren kring samarbetspartners och extern finansiering. Läget påverkar Kungsträdgårdens verksamhet med ett bortfall av större kunder samt utmaningen att hitta finansiering för verksamheten.

Liljevalchs

Renovering av Bergstenshuset och tillbyggnaden Liljevalchs+ har fram till 2022 inneburit en kostnadsökning för lokalhyra på totalt 19,4 mnkr. Som kompensation för detta har 14,1 mnkr tillförts verksamheten. Resterande hyresökning på 5,3 mnkr ska finansieras med ökade intäkter. Till 2023 ökade hyreskostnaden med ytterligare 7,2 mnkr till följd av höjd internränta. För att kunna hantera den kostnadsökningen krävs ytterligare tillskott till verksamhetens budget.

Entréavgifterna höjdes 2023 från 100 till 120 kr, respektive 120 till 150 kr. På grund av det nuvarande osäkra läget med inflation är det svårt att avgöra om ytterligare avgiftshöjning kommer att behövas under perioden 2024-2026. Nya tjänster har inrättats successivt under perioden 2021-2022 för den utökade verksamheten. Lönekostnaderna har därför ökat med ca 4,5 mnkr till 2023.

Omslutningsförändringar beräknas till mellan 15 och 20 mnkr varje år till följd av besöksintäkter för entréer och försäljning. Samtidigt väntas också kostnaderna öka eftersom fler utställningar produceras.

Museer och konst

Kostnadsutvecklingen i samhället i stort är en utmaning för avdelningen, särskilt utvecklingen av lokalkostnaderna och den årliga indexuppräknningen av hyror. Under 2023 var indexeringen i genomsnitt 11 % vilket motsvarade en kostnadsökning om 3 mnkr för avdelningens lokaler. Museer & konst bedriver hela sin verksamhet i ändamålsbestämda lokaler där det inte är ett alternativ att flytta. Avdelningen har redan uttömt möjligheten till effektivare lokalanvändning när 1 800 kvadratmeter kontors- och magasinsyta lämnades i Frihamnen under 2020.

Trenden under de senaste åren och då särskilt under 2023 är att de fasta kostnaderna såsom hyror, löner, IT och andra lokalkostnader tar en allt större del av budgetutrymmet och skapar en ohållbar situation inom avdelningen. Det finns en allt mindre rörlig del kvar för att skapa program och utveckla verksamheten. Under 2023 har avdelningen tvingats vakanshålla flera tjänster för att möta kostnadsutvecklingen och nå en budget i balans vilket inte är hållbart för verksamheten i längden.

Under hösten 2023 kommer Medeltidsmuseet att stänga sin verksamhet för att förbereda en flytt till nya lokaler. Under 2024 och 2025 kommer avdelningen att behöva hantera flera engångskostnader i form av dels uppbyggnad av det nya museet och utställningar som innebär en flytt av museiföremål och inventarier men även för utveckling av verksamhet och

pedagogik, anpassning av magasin, dokumentation av det befintliga museet samt hyra av tillfälliga verksamhetslokaler. Detta går inte att hantera i befintlig ram utan behöver regleras i engångssatsningar i driftsbudgeten för att kunna möjliggöra en flytt.

Under utredningsskedet har kulturförvaltningen tillförts 2,5 miljoner kronor årligen under perioden 2022 till 2024. Medlen behövs för en organisatorisk förstärkning som möjliggör hanteringen av den omfattande och komplexa process som museets flytt innebär och bör därför permanentas från 2025.

Museer och konst står inför en utmaning under kommande år då pandemins effekter sannolikt kommer att få en långvarig påverkan på verksamheten vid stadens museer och därmed också påverka besöksantalet negativt. Färre besökare innebär lägre intäkter inom visningsverksamheten, stadsvandringarna, försäljningen i butik och kafé samt för uthyrnings- och eventverksamheten.

Stockholms stadsbibliotek

Avdelningen står inför en hög kostnadsutveckling under den kommande treårsperioden med stigande kapitalkostnader, löner, räntor, prisuppräknningar och hyror. Dessa kostnadsökningar beror dels på den allmänna prisutvecklingen i samhället men även på förändringar i avtal och kommande omförhandlingar av hyresavtal för en stor del av bibliotekslokalerna. I budget 2023 hanteras kostnadsökningarna genom att omfördela medel från rörliga kostnader till fasta kostnader men det är ingen långsiktig lösning.

Under 2020 påbörjades underhållsreoveringen av Asplundhuset. Denna avslutas för bibliotekets del under våren 2023, men fortsätter i de kommersiella lokalerna utmed Sveavägen fram till 2025. Under sommaren 2023 påbörjas i ett separat projekt reoveringar av utomhusmiljön runt huset. Vidare kommer det under våren 2023 att fattas ett inriktningsbeslut om utökad reovering och verksamhetsanpassning. Våren 2024 fattas enligt gällande tidsplan genomförandebeslutet och produktion beräknas starta första kvartalet 2025. Hyreskostnaderna som följer med de olika etapperna av reoveringen är omfattande och medel behöver tillföras om nuvarande nivå på Stockholms stadsbiblioteks biblioteksstruktur ska bibehållas.

Den pågående underhållsreoveringen av Asplundhuset och den kommande reoveringarna av utomhusmiljön genererar kostnadsökningar för hyrestillägg motsvarande 8,8 mnkr från januari 2024, förutsatt en räntenivå om 2,2 %.

Utöver en generellt hög kostnadsutveckling och ökade hyreskostnader till följd av reoveringen av Asplundhuset finns ett behov av nytt verksamhetssystem under den kommande perioden, ett bibliotekssystem där intelligent materialstyrning kommer att vara en nödvändig komponent.

Kostnadsutvecklingen på avdelningen ställer krav på tillförsel av medel, alternativet att dimensionera om verksamheten.

3.2 Investeringar

Kommunfullmäktiges förslag till investeringsplan för 2024 och 2025 är antagen i samband med beslutet om verksamhetsplan 2023.

Investeringsplan, mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Utgifter	16,8	6,3	6,3
Inkomster			
Netto	16,8	6,3	6,3

Utöver investeringsplan identifierar förvaltningen flera investeringsprojekt som inte ryms inom investeringsplanen men som bedöms som nödvändiga för verksamheten. Förvaltningen har ett ökat fokus på kostnadsmedvetenhet och prioriterar investeringsprojekt för att begränsa utgifterna. Kapitalkostnader för tillkommande investeringsbehov ingår inte i kostnadsberäkningen för driftbudget.

Det finns ett växande behov av ett kontinuerligt underhåll och modernisering både av kulturskolans och bibliotekens lokaler. Förvaltningens investeringsmedel i plan är mycket begränsade. Detta utgör ett hinder för att tillgodose det akuta underhållsbehov som finns.

medel, mnkr	Avdelning	2024	2025	2026
Kontinuerlig modernisering av kulturförvaltningens lokaler	Kulturskolan och biblioteken	3,0	3,0	3,0
Ventilation, Husby	Kulturskolan	1,0		
Inredning till ersättningslokal, Hägerstensåsen	Kulturskolan	0,6		
Systemhandlingsskedet, Asplund	Stockholms stadsbibliotek	4,0		
Biblioteksnod, Skärholmen	Stockholms stadsbibliotek	2,0		
Smartsigns	Stockholms stadsbibliotek	0,5		
Logistikcentralen Frihamnen	Stockholms stadsbibliotek	0,5	0,5	
Biblioteksnod, Farsta	Stockholms stadsbibliotek		5,0	
Nya Medeltidsmuseet	Museer och konst	70,0		
Utveckling av basutställning utrustning på Stadsmuseet	Museer och konst	1,8		
Utökad budget för konstinköp och renovering av konst på allmän plats	Museer och konst	0,4	0,4	0,4
Lokalanpassning förvaltning	Staberna	0,9	0,9	0,9
Totalt		84,7	9,8	4,3

Kulturskolan

Ett flertal av Kulturskolans egna lokaler är kraftigt eftersatta vad gäller modernisering och

viss funktionalitet. Det finns stora behov av renovering, lokalanpassning, effektivisering av lokalytorna samt brand- och säkerhetsinvesteringar. Samtidigt behövs instrument kontinuerligt bytas ut och ny musik- och filmteknik köpas in. Även anpassningar av Kulturskolans scener behöver göras för bättre tillgänglighet, exempelvis med hörselslingor, LED-belysning och ljudteknik.

Under kommande treårsperiod ser avdelningen dessutom ett behov av en utökad investeringsram för att utrusta lokalen i Husby med ventilation samt för att inreda en ersättningslokal i Hägersten.

Museer och konst

I inriktningsbeslutet som kulturnämnden fattade beslut om i februari 2022, och som senare behandlats i kommunstyrelsens ekonomiutskott, framgår att de sammanlagda engångskostnaderna för etableringen i Börshuset kommer att uppgå till ca 55 - 75 mnkr i 2022 års priser. Projekteringen påbörjas nästa år och investeringsmedel om 70,0 mnkr behöver därför tillföras redan från 2024.

Förvaltningen tilldelas årligen 1,3 mnkr till konstinköp (0,6 mnkr) och för renovering av konst på allmän plats (0,7 mnkr). Tilldelningen har varit oförändrad under flera år. För att tillgodose behovet behöver medel tillföras med 0,2 mnkr till konstinköp och med 0,2 mnkr för renovering av konst på allmän plats.

Det finns även behov av nya möbler till kaféet samt fortsatt utveckling av basutställningen på Stadsmuseet.

Stockholms stadsbibliotek

Under den kommande perioden planeras en nödvändig utökad teknisk upprustning och verksamhetsanpassning av Stadsbiblioteket vid Odenplan (Asplundhuset). Sommaren 2023 påbörjas renoveringar av utomhusmiljön i syfte att stärka tryggheten runt biblioteket men även skapa förutsättningar för verksamhet utomhus.

Under våren 2023 fattas inriktningsbeslut om utökad renovering och verksamhetsanpassning. Våren 2024 fattas genomförandebeslut och produktion beräknas starta 2025. Verksamheten i huset kommer etappvis fasas ut för att stänga i samband med att produktion startar. När biblioteket åter öppnar upp i slutet av 2027 kommer den publika verksamhetsytan ha utökats med 400 kvadratmeter med fokus på barn- och unga samt programverksamhet.

Projektet kommer innebära ökade hyreskostnader men även investeringskostnader och därmed ökade kapitalkostnader under kommande period och åren därefter.

För det fortsatta projektarbetet inklusive systemhandling från inriktningsbeslut och fram till genomförandebeslut tredje kvartalet 2024 bedömer förvaltningen det tillkommande investeringsbehovet till 4,0 mnkr. Huvuddelarna av summan avser kostnader för inredningsarkitekt under systemhandlingsskedet, vilket faller på verksamheten, samt AV-konsult.

På driftskostnadssidan bedöms perioden fram till genomförandebeslut innebära ett behov av ca 700 tkr för projektledning direkt kopplad till projektets verksamhetsdelar och samordning

med Fastighetskontoret.

Biblioteksnod Skärholmen

Det finns ett behov av att konceptualisera och etablera ett antal större biblioteksnoder över staden som säkerställer jämlik och slagkraftig biblioteksverksamhet i alla stadsdelar.

Sett till stadens befolkningsprognos med en tillväxt på 29 % i Skärholmen bör lokaliseringen av Bredängs bibliotek ses över. Biblioteket är idag ett av SSB:s mest besökta sett till yta, likaså är det prioriterat att se över möjligheten att utöka storleken på Skärholmens bibliotek för att stärka biblioteket som nodbibliotek och om möjligt få bättre kontakt med markplan för att öka synlighet och kunna ge bättre service. En etablering av en biblioteksnod ställer också krav på driftsmedel, för biblioteksnod i Skärholmen beräknas en ökade driftskostnader om 0,5 mnkr per år.

Smartsign

SSB använder idag systemet Smartsign för att hantera digitala skyltar på biblioteken. Idag finns 49 skyltar på biblioteken, några installerade under 2022 men de flesta betydligt äldre. De äldre skyltarna fungerar dåligt, kräver mycket underhåll och många av dem behöver bytas ut. Ett utbyte av gamla skyltar behöver genomföras och en standardisering lösning kan då införas.

Logistikcentralen Frihamnen

Bokhanteringen och transportererna mellan biblioteken utgör en omfattande logistikutmaning för Stockholms stadsbibliotek där ca 50 000 medier dagligen är under transport. Genom etableringen av ett bokhotell har de första stegen tagits för att utveckla logistiken och införandet av intelligent materialstyrning. Bokhotellet, utbyggt till ett logistikcentrum, möjliggör en framtida utveckling av nya leveransmetoder ut till stockholmarna via ombud och till andra platser än biblioteken.

Kontinuerligt underhåll och modernisering

Behovet av kontinuerligt underhåll och modernisering av lokalerna är stort och kommer att bli större. Med erfarenhet från de trygghetsrenoveringar som genomförts i bland annat Högdalen och Rinkeby finns en erfarenhet och koncept för hur andra bibliotek kan anpassas och göras tryggare.

Biblioteksnod Farsta

Under den kommande perioden bör även biblioteket i Farsta beläget i kulturhuset Fanfaren utredas och utvecklas till en biblioteks- och kulturnod. Detta i enlighet med stadens ambition att etablera en biblioteksnod i varje stadsdel.

Förvaltningsövergripande

Förvaltningsövergripande finns behov av investeringsmedel om 0,9 mnkr årligen till lokalanpassning för att bland annat skapa flexibla lokaler.

4 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler i staden. Kulturförvaltningen egna lokalplan ska tillsammans med övriga nämnders lokalplaner utgöra grunden till stadens övergripande lokalresursplan.

4.1 Sammanfattning

Kulturförvaltningen har cirka 100 hyresavtal i staden. Lokalbeståndet uppgår till omkring 70 000 m² och består främst av bibliotek och lokaler för kulturskolans verksamhet. Den totala hyreskostnaden uppgår till omkring 183 mnkr 2023.

Kulturförvaltningen förväntar sig betydande kostnadsökningar de kommande åren, vilket bland annat beror på höjt konsumentprisindex och höjd internränta. Hyresavtalen inom Stockholms stad är utformade på olika sätt och kulturförvaltningen har ett stort antal avtal där hyran höjs med index. Det gör att hyreshöjningarna under det rådande ekonomiska läget blir extremt stora. Den höjda internräntan påverkar våra hyrestillägg och de objekt som drabbas mest av höjd internränta är Liljevalchs konsthall och Stadsmuseet. Kulturförvaltningen befärar att även flera privata hyresvärdar kan komma att säga upp våra hyresavtal då många privata hyresvärdar vill anpassa sina hyror till rådande marknadsnivå.

4.2 Planeringsförutsättningar

I oktober 2022 ökade konsumentprisindex kraftigt och det har inneburit en avsevärd ökning av kulturförvaltningens hyreskostnader. Stadens internränta har också ökat på grund av det ekonomiska läget i Sverige och omvärlden. Det påverkar våra hyrestillägg som bygger på amortering av hyresvärdarnas kapitalkostnader och stadens internränta. Kulturförvaltningen förväntar sig betydande kostnadsökningar de kommande åren med anledning av höjt konsumentprisindex, höjd internränta samt ökade el- och driftskostnader.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Kulturförvaltningens kostnader för lokaler uppgår till omkring 183 mnkr 2023. När stadens internränta ökar får det mycket stora konsekvenser för kulturförvaltningen i form av ökade kostnader.

Liljevalchs konsthall

Hyresavtalet för Liljevalchs konsthall innehåller höga hyrestillägg för de investeringar som fastighetsnämnden har gjort i fastigheten. Hyrestilläggen innebär amortering och internränta. Liljevalchs konsthall betalar varje år drygt 13 mnkr i amortering till fastighetsnämnden. Utöver det tillkommer en internränta som beräknas på det kvarvarande kapitalbeloppet. Det nuvarande kapitalbeloppet uppgår till omkring 400 mnkr. Det innebär en årlig räntekostnad på omkring 9 mnkr med stadens nuvarande internränta.

Stadsmuseet

Stadsmuseet betalar höga hyrestillägg till fastighetsnämnden. Hyrestilläggen består av amortering och internränta. Stadsmuseet betalar varje år drygt 7 mnkr i amortering till

fastighetsnämnden. Dessutom tillkommer internränta som beräknas på det kvarvarande kapitalbeloppet. Det nuvarande kapitalbeloppet uppgår till omkring 172 mnkr och det innebär en årlig räntekostnad på omkring 4 mnkr med stadens nuvarande internränta.

Inom en treårsperiod kan omkring 75 % av kulturförvaltningens hyresavtal sägas upp då hyresperioden går ut. Önskar förvaltningen förnya de kontrakt som tecknats med kommersiella hyresvärdar kan det innebära betydande kostnadsökningar då privata hyresvärdar vid omförhandlingar ofta anpassar hyran till det för tillfället rådande marknadsläget. Detta har i närtid inneburit väsentligt ökade lokalkostnader för Kulturförvaltningen. Kulturförvaltningens uppsägningsbara avtal redovisas i bilagan Lokalförsörjningsplan 2023.

4.4 Samverkan

Kulturförvaltningen vill gärna samverka med andra fackförvaltningar och stadsdelar i lokalfrågor. Idag finns det etablerade samarbeten mellan medborgarkontor och bibliotek i Tensta, Blackeberg, Hässelby gård och Älvsjö.

Det finns en samverkansöverenskommelse mellan kulturförvaltningen och utbildningsförvaltningen om att kulturskolan ska få hyra skollokaler. Under 2023 ska förvaltningarna gemensamt ta fram en process för att fördjupa sin samverkan kring nyetableringar och större ombyggnationer. Kulturförvaltningens önskar vara med tidigt i beslutsprocesser när nya skolor ska etableras.

Kulturskolan i Husby har ett framgångsrikt samarbete med Kulturhuset Stadsteatern där samarbetet regleras i ett samverkansavtal mellan Kulturhuset Stadsteatern och kulturförvaltningen.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Kulturförvaltningens verksamhet riktar sig till stadens medborgare och det är viktigt att våra publika lokaler är allmänt tillgängliga och ändamålsenliga. Lokaler med centrala lägen och goda kommunikationer är en förutsättning för att vi på ett tillfredsställande sätt ska kunna nå ut med våra verksamheter till stadens medborgare.

Det är en utmaning att hitta kostnadseffektiva lokaler eftersom privata hyresvärdar är de som oftast hyr ut lokaler i centrala lägen. Privata hyresvärdar tillämpar marknadshyra till skillnad från stadens egen fastighetsnämnd. Det innebär att hög tillgänglighet för våra medborgare även ger högre hyreskostnader för kulturförvaltningen.

Stadsbiblioteket (Asplundhuset)

Stadsbiblioteket (Asplundhuset) har genomgått nödvändiga renoveringar av vissa tekniska system samt brandskydd under de senaste åren och fastighetsnämnden har gjort flera investeringar i fastigheten. Kostnaderna för fastighetsnämndens investeringar kommer belasta kulturförvaltningen i form av tilläggshyra. Tilläggshyran består av amortering och internränta. Den förväntade hyresökningen uppgår till drygt 8,0 mnkr från årsskiftet 2023/2024.

De flesta tekniska installationerna i Asplundhuset har uppnått sin livslängd. Ett nytt inriktningsbeslut för teknisk upprustning planeras i maj 2023. Planen är att verksamheten ska kunna återgå till normal drift i Asplundhuset under 2027.

Under 2023-2024 ska ett projekt med trygghetsskapande åtgärder genomföras i anslutning till Asplundhuset. Inom projektet ryms bland annat anpassning av terrasser samt förnyelse av träd och växter. Fastighetsnämnden har gjort investeringar i fastigheten med anledning av projektet. Kostnaderna för investeringarna kommer belasta kulturförvaltningen i form av tilläggshyra. Den förväntade hyresökningen uppgår till 140 tkr per år från och med 2025.

Bibliotek Östermalm

Under 2023 planeras en renovering på Östermalms bibliotek i Fältöversten. Lokalen invigdes som bibliotek 1994 och är i stort behov av verksamhetsanpassningar. Renoveringen finansieras med investeringsmedel.

Bibliotek Skärholmen

Under 2023 ska en trygghetsrenovering genomföras på biblioteket i Skärholmen. Det innebär bland annat mer öppna ytor med god översikt och en mer tydlig indelning av det publika rummet. Renoveringen finansieras med investeringsmedel.

Biblioteksnod Liljeholmen

Kommunfullmäktige har gett kulturförvaltningen i uppdrag att inleda arbetet med ett nytt nodbibliotek i Liljeholmen. Ett nodbibliotek är ett bibliotek med ett brett utbud av litteratur och programverksamhet samt tillgång till rum för samtal och skapande. De initiala investeringskostnaderna för en planerad försöksverksamhet de närmaste åren finansieras med investeringsmedel. Den större etablering som nu utreds kan bli aktuell på 5-6 års sikt.

Kulturskola Bromma

Kulturskolans lokaler i Bromma är en viktig nod i västerort och 1 300 barn och unga deltar varje vecka i kulturskolans aktiviteter. Kulturnämnden fattade 2013 ett inriktningsbeslut om en ny lokal för kulturskolan vid Brommaplan. Nuvarande bygg- och detaljplaneprocess har dragit ut på tiden och det är därför angeläget att ta fram en långsiktig plan för kulturskolans lokalbehov.

Trygghetsskapande åtgärder

Kulturförvaltningens lokaler ska upplevas som trygga och säkra. Förvaltningen ska vidta åtgärder för att minska uppkomst av oväntade eller oönskade händelser som kan upplevas otrygga för besökare och medarbetare. Exempel på sådana åtgärder är systematiskt brandskyddsarbete, lås, larm och passersystem samt lokalanpassningar som motverkar risken för brottslighet. Förvaltningen ska söka ekonomiska medel hos stadsledningskontoret för att ytterligare stärka sitt systematiska säkerhetsarbete och genom det öka tryggheten för alla som vistas i våra lokaler och dessutom motverka brott.

4.5.2 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Medeltidsmuseet behöver flytta då riksdagsförvaltningen ska disponera museets nuvarande

lokaler och en etablering planeras i Börshuset vid Stortorget. Börshuset ägs av Stockholms stad och förvaltas av fastighetsnämnden. Den framtida hyresnivån kommer att preciseras under utredning. Medeltidsmuseet ska flytta ut senast den 31 december 2024. Det kan i samband med flytten aktualiseras behov av evakueringslokaler avseende magasin och arbetslokaler.

5 Övriga redovisningar

Staden som helhet

Stockholms stads kulturstrategiska program antogs av kommunfullmäktige i maj 2021. Programmet tar sin utgångspunkt i att Stockholm ska växa med kultur och hur ökad samverkan mellan fler kan bidra till detta. Det kulturstrategiska programmet är inriktat på områden där stadens förvaltningar och bolag, ofta i samverkan med privata eller andra offentliga aktörer på en regional, nationell eller internationell nivå, har ett gemensamt ansvar att stärka förutsättningarna för kulturlivet. Det kulturstrategiska programmet lyfter fem strategiska områden där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan. Dessa är till stor del vägledande för kulturförvaltningens samverkan med andra aktörer.

- Stadsutveckling
- Utbildning och bildning
- Staten, regionen och akademien
- Kulturella och kreativa näringar
- Besöksnäringen

Medborgarinflytande

Samtliga av kulturförvaltningens avdelningar har metoder för att inhämta kunskap om invånarnas behov.

Under planperioden kommer Stockholms stadsbibliotek och Kulturskolan att etablera och driva en testbädd för etablering av biblioteks- och kulturverksamhet i Liljeholmen. Projektet löper fram till och med 2027. Parallellt arbetar kulturförvaltningen med att ta fram underlag för undersökningsbeslut, inriktningsbeslut och genomförandebeslut av en större biblioteks- och kulturnod i Liljeholmen.

Inom ramen för testbädden i Liljeholmen ska verksamheten och lokalens utformning växa fram genom att undersöka medborgarnas behov, drivkrafter vid användning av bibliotekets tjänster samt beteenden på och kring platsen. Verksamheten förväntas vara i konstant utveckling under projektperioden. Testbäddens mål är att identifiera och utforska biblioteksverksamhet som är efterfrågad och hur denna ska vara utformad vid en uppskalning till en större biblioteks- och kulturnod. Här skall även former för samverkan med det fria kulturlivet, stadsdelen samt kulturskolan utforskas genom ständiga förbättringar och medborgarinflytande i linje med Stockholms stads kvalitetsprogram.

Inom Fokus Järva planerar biblioteken att genom fördjupad medborgardialog och stadsdelssamverkan stärka innehållsutbudet kopplat till aktuella samhällsfrågor,

samhällsservice och egen makt. Detta kopplas primärt till barnverksamhet, i form av läsfrämjande- och språkutvecklande insatser på fritiden, och till familjesamlade aktiviteter identifierade i samtal med de boende i området.

Båda initiativen bygger vidare på Stockholms stadsbiblioteks omfattande kompetensutveckling inom metoder för användardriven verksamhetsutveckling och tjänstedesign/UX. Biblioteket behöver även utveckla metoder för att undersöka användares beteenden, motivation och drivkrafter. Utifrån dessa kan sedan tjänster designas som möter de identifierade användarbeteendenas önskemål.

Ungas inflytande, delaktighet och rättigheter är prioriterade frågor inom Kulturskolans verksamhet. Barnkonventionens (BK) inkorporering i lagstiftningen 1 januari 2020 har ytterligare bidragit till ett ökat fokus på barnets rättigheter.

Under våren 2021 startade Kulturskolan Stockholm en förstudie vilket fortsatt i projektform. Den innefattar utbildningsinsatser, ungdomsträffar, föreläsningar, seminarier och diskussionsgrupper på både enhetsnivå och avdelningsnivå. med fokus på Barnkonventionen och delaktighet och demokrati ur ett bredare perspektiv. Projektet innefattar även ett Nationellt chefsnätverk bestående av kulturskolor från 14 kommuner för att utveckla strategier för implementering av barnkonventionen. Under 2023 fortsätter de olika fortbildningsinsatserna, en strategi för ungas delaktighet och inflytande i Kulturskolan Stockholms stad fastläs och en gemensam barnsyn tas fram.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Jansén, Förvaltningschef	2023-04-14
Lena Nilsson, Avdelningschef	2023-04-06